

309000

ప్రతి దినము ప్రకటింపబడును

VOL. 4.
సంపుటము. 4.

తెన్న పట్టణము 1917 సం॥ నవంబరు నెల 10 వ తేది శనివారము
పింగళ నామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ మాస బహుళ ఏకాదశి రం.

No. 185

సంచిక ౧౮౫

తక్షణము దరఖాస్తు చేయుడు.

కొద్ది ప్రతులు మాత్రమే.

భారతదేశ సేవకు రాలైన

లోకమాత ఆనిబిసంటు చరిత్ర

ఇది ఆంధ్ర దేశ స్వరాజ్య సంఘ కార్యదర్శియగు

గా. హరిసర్వోత్తమరావు పంతులు ఎం. ఏ.

గారిచే సులభ శైలిని వ్రాయబడినది. వెల 12 ఆణాలు.

తక్షణము ఈ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు:—

(916)

ఉత్తమ గ్రంథాలయము 145, టంకసాలవీధి సాహుకార్పేట, మద్రాసు.

దీపావళి!

దీపావళి!!

బాణాసంచాకు కావలసిన పదార్థము.

అల్యూమినుం బీ కు గుండను కొనుడు.

దీనిని బాణాసంచలో నుపయోగించుట వలన వత్తులు ముత్యములవలె నవ నవ కాంతులతో రాలును. మతాబాలలోను, పువ్వు వత్తులలోను, తీగలోను, నుపయోగించెదరు. ఈ సామగ్రిని తయారుచేయు విధము కావలయునను వారికి తెలుపుచుము.

బెజవాడ వెంకటస్వామిబ్రదర్సు.

(945)

రాజమండ్రి.

మిక్కిలి మనోహరమగు సువాసన

126

(రిజిస్టరు కాబడినది.) ఆటో దిల్ బహార్. (రిజిస్టరు కాబడినది.)

ఇప్పటికాలపు రుచి కనునగునది, సాటిలేని మనోజ్ఞమగు సువాసనగలది. అల్కాహాలుగాని, సారాయముగాని, చేర్చబడకయే సిద్ధము చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.

నీ తువాలవై కొన్ని లిందువులు చిలకరించినచో, మనోగ్ధమగు సువాసన ని స్తుల్యమగును.

ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో నుండును.

చిన్నవైజు (ఆర డ్రాం)	సీసా 1-3 రు	0-8-0
మధ్యరకము వైజు 1-1 డ్రాం	" "	0-12-0
పేరొకవైజు 2 "	" "	1-4-0
పెద్దవైజు 4 " లేక 1/2 డ్రాం	" "	2-0-0

వి. పి. ఖర్చులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము.

పల్లెల, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధమగు ప్రతిపాపులూ దొరకును. దీనికి అనేకమగు నకలు పెంట్లు కలవు. కావున, తాము కొనునపుడు సీసావైన ను, కార్డువైనను ఆటోదిల్ బహార్ అను పేరును పరిశీలింపుము. ఈ ఆటో దిల్బహారుయొక్క సలక్షణములను పరిశీలనచేయ గోరువారి దిగువవారి వ్రాసినచో అకాకియ్యతుగల సువాసనకార్డు ఉచితముగ పంపుదురు.

గోల్ ఏజంట్లు ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కో; నెం. 155, జమ్మామసీదు బొంబాయి.

ఎవరింటికి వారే వైద్యులు.

నీవు వైద్యుల బాటనుండి తప్పించుకొన దలచుచున్నావా? అట్లయిన మా "పాథిక పదార్థచికిత్సాచంద్రికను" చదువుము. ఎట్టి వ్యాధులవలన నైనను సులభముగా స్వల్ప ఖర్చుతో విముక్తులు అగుటకు ఇంతకంటె దారిలేదు. ఈ పుస్తకము చదివితేనే నీవు గొప్పవైద్యుడ నయ్యెదవు. ఇది ప్రతి ఇంట నుండదగినది. కొద్ది ప్రతులు మాత్రమే యున్నవి. ఆలస్యమయిన ఆశాభంగము గలుగును. త్వరపడుము. త్వరపడుము. వెల కాలికో టైంసు 2-0-0.

(947)

మేనేజరు,

సరస్వతీని కేతనము, బందరు.

'కాస్త్రోక్త మైన ఎరువు'.

662

రాజధాని రసాయన ఎరువుశాలా (లిమిటెడ్)

పై విచారణాధికారులు: మెసర్సు ప్యారీ కంపెనీవారు, చెన్నపట్నం,

వరి, బోధు, ప్రత్తి, పొగాకు, చెఱుకు, అరటి మొదలగు మాగాణి, ఖమ్మి, పయ్యరకున్న, దుంప, ఫలవృక్ష ములకున్న, మొక్క తీగనైన రాలకున్న సంపూర్ణఎరువులు కాస్త్రోక్తముగా తయారుచేసి విక్రయించుచున్నారు. ఇవి యన్నియు వీటిని ఉపయోగించు భూములకు తగినట్లు తయారుచేయబడుటచేత ఎరువులు కొనదలచిన వారి తాలూకు భూములపట్టిని రసాయన శోధనశాలలో ఉచితముగా పరిశీలించి అయాభూముల గుణాగుణములను అనుసరించి తయారుచేయుచున్నారు. "కాస్త్రోక్త ఎరువు" అను మాసంతర పత్రికను ఇంగ్లీషు, తెలుగు, అరబిక్, కన్నడం, మళయాళం మొదలగు భాషలలో నెలనెలకు ప్రచురించి అందులో ఎరువు విషయముగా వ్యాసములు వ్రాసి, ఒక్కొక్క జిల్లాలోని జమీన్దార్లకు ఉచితముగా పంపించుచున్నారు. వైచేప్పిన పత్రికకున్న, ఇంకా ఎరువు విషయముగా ఇతర అంశములకున్న ఈ క్రింద సుదహరించయుండు వైవిలాసమునకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

ప్యారీ అండు కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం 12, మదరాస్.

Parry & Co., Post Box No. 12, Madras.

Special Large Type Edition
CELEBRATED NOVEL. IN BIG TYPES

MARY PICK

Or The Memoirs of a Maid Servant.

By G. W. M. REYNOLDS in 8 Volumes
Rs. 5 Single Volume As. 12, printed in glazed paper, and contains more than 1,500 pages. This novel is one of the Masterpieces of Reynolds, full of gripping and Thrilling interest throughout. Only a limited number of Copies are printed owing scarcity of paper.

The virgin's kiss or the bronze Statue.

By G. W. M. REYNOLDS in 4 Volumes, Rs. 2 Single Volume As. 12. This novel is unrivalled in fluency plot and description of nature, art and love and characters, and is one of the excellent productions of Reynolds. Only a limited number of Copies are printed owing to scarcity of paper. Apply sharp:—

Superior Watch Co.,

POST BOX No. 167,
536 (A.) MADRAS E.

బరోడా వస్తుప్రదర్శనమున స్వర్ణపతకము బహుమతిగ నొసంగబడినది. ఆటోవరస్తాక్ రిజిస్టరుకాబడినది.

జగద్విఖ్యాతమైన సువాసనగల పెంటు. పరిమళము పెక్కునాల్గుండును. ఒకమారు కొని దీని యధార్థమును పరీక్షింపుడు.

ధరలు	
½ డౌన్స్ బుడ్డి	2-0-0
1 డ్రాము ,,	0-12-0
½ డ్రాము ,,	0-8-0
కార్బు	0-1-0

పరస్తాక్ తలచుమును గూడ పరీక్షింపుడు. దీనిలో లోహ సంబంధ మగు చమురు లేనియు కలియుట లేదు. నాప్రసిద్ధమైన తలనూనె సీసా 1-కి రూపాయి. పోస్టేజీ వేరు. ఒక ఆజాత్వాదీని పంపిణీలో నమోనాకు ఒక చిన్న సీసాతో చమురుచితముగ పంపబడును. (490)

ది పరస్తాక్ పెర్ఫ్యూమరీ కో, నెం 1, కైడోని, బొంబాయి నెంబరు 8.

"స్వీటు స్నాఫ్."

939

శిరస్సులో యేర్పడిన జలదోషము, జలుబు, తలనొప్పి, ముక్కు అడుచుకొనుట, పీనస యీ వ్యాధులకు వై చెప్పిన "స్వీటు స్నాఫ్" రెండు చిటికెలు పీల్చినట్లయితే ముక్కునందు ఒక విధమైన పరిమళము కలిగించుచు తక్షణమే వ్యాధినివర్తించును. పనిపాటలయందు ఉత్సాహము కలుగజేయును. అధిక తేంపు కలుగజేయుననుట అతిశయోక్తి కాదు. కావున ఉపయోగించి దానియొక్క ఫలమును పరీక్షించుటకు మిక్కిలి కోరుచున్నాము.

12 తలముల ధర అణాలు 10.

కావలసినవారు అమ్మా అండ్ కంపెని.

మన్నడి, మద్రాసు,

వారికి వ్రాసి వి. పి. ద్వారా తెప్పించు కోవచ్చును.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0. తలనొప్పుల మాన్పును.

పార్శ్వపు నొప్పుల బారదోలును. వాయువు

పోట్ల పోగొట్టును.

సువాసనగలిగి యుండును.

ప్రతియింట నుండదగినది.

వనమూలికలచే హిందూ దేశముందు

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము, డిహో, బొంబాయి అండ్ మద్రాసు.

ఆంధ్రోద్యమము

మొదటి యై దాంద్రమహాజనసభలయందలి

సన్ధాన సంఘాధ్యక్షుల, సభాధ్యక్షుల యువన్యాసములు, వారి చిత్రపటములు, సభా తీర్మానములు గలవు.

వెల రూ. 1-8-0.

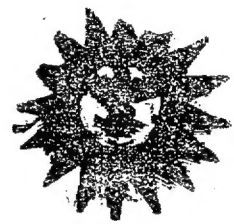
పోస్టేజీ వేటు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

7, తంబుకెట్టి వీధి, జార్జిటౌన్, మద్రాస్.

కుంకుమ పువ్వు

కుంకుమ పువ్వు

కుంకుమ పువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమ పువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును గమనింపుడు. కరస్పాడ్ డెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును :—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెని, (53) 21, హమ్మం వీధి, బొంబాయి.

801 పాల్వపు వేంకటాచల 594 వండితులవారి సిద్ధాపథములు.

యోగ్యతాపత్రములు.

మ॥ రా॥ డాక్టర్ ప్రభాకర్ ఫెలో ఆయుర్వేదిక్ యూనివర్సిటీ, గ్రాజుయేట్. ఎస్. కె. ఇన్స్టిట్యూట్, లండన్ కన్వల్టింగ్ కమిటీ ఎగ్జిక్యూటివ్. నం. 2. బొంబై, వీరు వ్రాసినది. తమ "లోకాయువార కస్తూరి మాత్ర"లను, ఉపయోగించుటలను, శ్వాసోచ్ఛ్వాసముల వ్యత్యాసము, అక్షిర్ణము, మలబద్ధము, ప్రక్కనోషి, కడుపునోషి, ఆవాకజ్వరము, పిత్తసంబంధరോഗము. బిడ్డల యెముకవాతముల న్నియు, గుణుయ్యెను, తమవద్దకు ప్రతిదినము వచ్చుకోగు లకు, నీకస్తూరి మాత్రలనే, స్వదేశీ ఔద్యులు ముఖ్యముగా నీయవలయు నని శిఫారసు చేయుచున్నాను.

మ॥ రా॥ పి-ఎస్-ఆచ్యుతరావు, సీనియర్ సర్జన్, స్వామివారి కమిషనర్, మైసూరు గవర్నమెంట్; వీరు వ్రాసినది. "లోకాయువార కస్తూరి మాత్ర"లనునే నుపయోగించి యున్నాను.

పండితులు వారిచే పత్రికయందు ప్రచురపరచినట్లే అనేకోత్కృష్టమగు, గుణములను ఈమాత్రలు గలిగి యున్నవని నేనుచెప్పటం కానందభరితుడనగుచున్నాను.

వైద్యశాలలో ననేకవిధములగునట్టియు నుపయోగకరములగు 3 రూపక మూలికలనుండియు యావధములను తయారు చేయుచుందురు."

రిజిస్టరైన యీవ్యాపార గురుతులు, ప్రతి సీసాయందున ఉండును; చూచి తీసికొనవలెను.

అనుపానపత్రము, ప్రతిసీసాతో గూడి యుండును. 260 మాత్రలున్న సీసా 4 ఆజాబు, మాత్రమే.

6 సీసాల కొకసారి రెప్పించికొనిన	రూ 1-8-0
టపాల ఖర్చుతోచేరి	
12 సీసాలకొకసారి కొనిన	2-12-0
25 సీసాలకొకసారి కొనిన	5-0-0
సమస్తలోగములను చూడవలెను	
పీయ సిద్ధాపథములు	

విజయవాడ: శ్రీ శ్రీరాధాపుత్ర ప్రెస్, కైంసూరు.

ది నేషనలు ఫండు &

ఇండస్ట్రియల్ ఆసోసియేషన్ హాంటు రోడ్డు, మదరాసు.

దీపావళి వసూలు

కీ॥ శే॥ జీ. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు జాతీయనిధి

హిందూదేశమున వివిధభాగములయందు (చన్న రాజధాని కల్కుకొని) మొలకలెత్తిన పారిశ్రామికోద్యమమును పోషించుటకు నిధి నొకదానిని నేర్పరుచుటకు 1905 సం॥ కడపటి రోజులలో జీ. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు సామ్యుక్త ప్రజల కొకమనిని చేసియుండిరి. దక్షిణ హిందూస్థానమున దీపావళిపండుగ ఎల్లరకు ముఖ్యముగాన ఆరోజున చన్న పురి యందును, తదితర పత్తనములయందును కొంతమంది యింటింటి కేగి అన్ని తెగలవారి నుండి సామ్యును వసూలు చేయవలయు నని సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు నడిచియుండిరి. నాటి నుండియు సహజత్యాగశీలురగు భారతీయులు అన్ని తెగలవారును మనఃపూర్వకముగ తమకుతోచినదానిని యధాశక్తిగ ఈ నిధికి కొంత సామ్యును సమర్పించుచున్న వారు.

మనదేశమున పారిశ్రామికాభివృద్ధికి వై సంఘము వారు పారిశ్రామిక సమస్యలను గూర్చి కొన్ని ఉపన్యాసముల నిచ్చుటకు ఏర్పాటులను గావించిరి. వర్తమాన సంగ్రామముచే కొన్ని పరిశ్రమలను తామే నెలకొల్పవలసి వచ్చినది. అట్టి సమయమున వీరే ఉత్సాహముతో కార్యములను గడంగిరి. సబ్బుబిళ్లను తయారుచేయుటను గూర్చియు చర్చము కాగితము కొవ్వొత్తులు అగ్గిపుల్లల పరిశ్రమల గూర్చియు ఉపన్యాసము లీయబడినవి. చాలమంది పరిశ్రమలందు కృషిసల్పి సాయమునకై దరఖాస్తుల నంపుకొనుచున్న వారు. అట్టి వారికి మనము సాయ మొనర్చవలసి యున్నది.

ఆర్థిక సహాయమునకై ప్రజల కొక మనవి మన రాజధానియందు పారిశ్రామికాభివృద్ధికి మనమందరము నడుముగట్టుకొని పనిచేయవలసి యున్నది. రాబోవు దీపావళి మన కందరకు జాతీయోత్సవదినము గాన నాడు మన మందరము ఇంటింటికీగి సామ్యును వసూలు చేయవలసియున్నది. సహకారభావముతో మన మందరము కార్యమునకు గడంగవలయును గాన మనమందరము పట్టణములయందు చందాలను వసూలుచేసి నిధికి సమర్పించవలయును. చన్న పురి గాక ఇతర పత్తనములందు వసూలుచేసి పుణ్యము కట్టుకొనదలచిన వారికెంద వారికి వ్రాసికొనినచో విజ్ఞాపనపత్రికలు పంపబడును. ఏ. రంగస్వామయ్యగారు, సి. గోపాలమూనాగారు, గౌరవ సంయుక్త కార్యదర్శులు.

నేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచిది తులము 1-కి ...	80-0-0
కుంకుమ పువ్వు తులము 1-కి ...	2-0-0
గోరోజనము, మంచిది ,, ...	7-0-0
రసభస్మము తులము 1-కి ...	0-10-0
ఆదిపచ్చికానా లేక జాన్ను ,, ...	8-8-0
బాలామృతము సీసా 1-కి ...	0-12-0
తాంబూలమాత్రలు, సువాసనగా నుండును 50-కి	0-8-0
అమృతాంజనం డిహో. } 109, (శ్రీరంగోడ్డు, బొంబాయి,	
6, తంబుకెట్టి వీధి, మద్రాసు.	

శ్రీశ్రీమలైన గోపాలకృష్ణ గోకతాగారి చక్కని

రంగుల చిత్ర పటము

ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

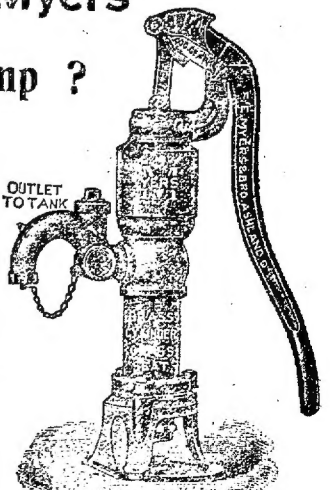
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

పోస్టు బాక్సు 212, మద్రాసు.

What is a Myers PATENTED

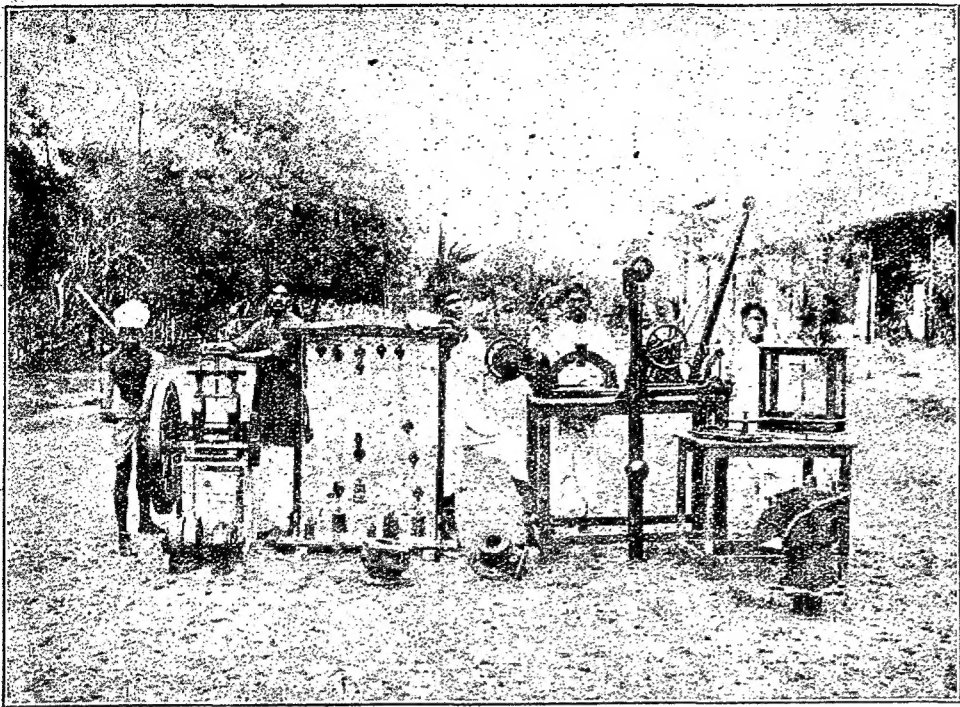
Hand Pump ?

A new practicable, reliable and easy working appliance for drawing water from any depth up to 150 feet. Also for farm and Stock use and small irrigation purposes. A large assortment of various designs always carried in stock. Write for full particulars and prices.

537 K. B. Joshi & Co., 321, Hornby Road Fort Bombay

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల కర్మాగారమునందు తయారు గాబడిన శాస్త్రోపకరణములు, జలయంత్రములు. చెన్నపురి వస్తుప్రదర్శనమున బంగారుపతక మొసగబడినది.

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల. మచిలీపట్టణము.

చెన్నపురి జనుల కొక విన్నపము.

మహాశయాలారా!

రమారమి యేడుసంవత్సరముల నుండి బంధ రుపట్టణమున జాతీయపద్ధతి ననుసరించి విద్యా దానముఁ జేయుచున్న ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలను మీరందఱ రెఱింగియే యున్నారు. ఈ కళాశాల దినదినాభివృద్ధి జెందుచు, ఘనత జెందిన హైంద వుల యాదరణకు బాత్రమగుచుండుట ఎంతయు శ్లాఘనీయము. ఇందుఁ బ్రస్తుతము ౨౦౦ విద్యార్థులు గలరు. వారిలో దూర దూర స్థలములనుండి వచ్చినవారును వెక్కురు గలరు. ఈ పాఠశాలలో బ్రవేశపరీక్షవఱకు ఆంగ్లాంగ్ల సంస్కృతభాష లును, గణితాది శాస్త్రములును జాతీయపద్ధతిని విద్యార్థులకు నేర్పబడుటయే గాక, మెకానికల్ ఇంజనీరింగ్ మొదలగు ఉపయోగకరమైన వివిధ కళలు గూడ ప్రత్యక్షప్రయోగముతో బోధింపఁ బడును.

ఇట్లు అత్యంతోపకరముగ పాఠశాలకుఁ జేత నగువఱకు ధనసాహాయ్యముఁ జేయుట ప్రతిహైం దవుని విధి. ఈ సంవత్సరము నీపావళి పండుగదిన మున ఆంధ్రకళాశాల నిమిత్తమై యింటింటికిం బోయి భిక్షారూపమున ధనము ప్రోగుచేయ వల యునని నిశ్చయింపఁబడినది. కావున హైందవ జాతీయాభివృద్ధి గోరువా రెల్లరును ఆదినమున తమ శక్తికొలదిని ఈ యుద్యమమునకుఁ దోడ్పడు దురని మేము నమ్ముచున్నాము.

విధేయులు:— బి. ఎన్. శర్మ, పేరి. నారాయణమూర్తి, పు. నాగభూషణము, కా. నాగేశ్వరరావు, కొ. లక్ష్మణరావు, గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఆ. లక్ష్మీపతి, పి. సుబ్రహ్మణ్యము సెట్టి, ఉన్నవ. లక్ష్మీనారాయణ, చ. శేషగిరి రావు, బు. సత్యనారాయణ, హె. సూర్యనారాయణరావు.

గ్రంథస్వీకారము:— రావు బహదూరు కందుకూరిశేకలింగము పంతులు గారి గ్రంథసంపుటములలో పదవ సంపుటముగ ప్రకటింపఁబడిన ఆంధ్రకవుల చరిత్రము ప్రథమ భాగము మాకార్యస్థాన మలంకరించినది. ఇది శ్రీపితామహుల రాజాగారి కంకితము గావించఁబడి రాజమహేంద్రవరము మనోరమా ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపఁబడినది. వెల ౩ రూపాయలు. శ్రీశ్రీ గా సంస్కరింపఁబడినట్టియు విపులీకరిం పఁబడినట్టియు ఈ గ్రంథము సావకాశముగ విమర్శింపఁబడును.

యనజనులవిధులు, బాధ్యతలు.

— (౧) —

ప్రాసెసరు రామానుజాచారి గారి యుపన్యాసము.

శ్రీశ్రీ గా నేర్పరపబడిన విజ్ఞోరియా హోస్టలు విద్యార్థి సంఘమువారి ఎదుట హోస్టలు వార్డెను హెచ్. ఓ. కర్నా గారి ఆధ్యక్షతక్రింద నిన్న సాయంత్రమున పచ్చప్పకళాశాల యుపాధ్యాయులగు ప్రాసెసరు కె. రామానుజాచారి గారు యనజనులవిధులను బాధ్యతలను గురించి యుపన్యాసించిరి.

మొదట కార్యదర్శి సంఘస్థాపనోద్దేశములను వివరించెను. ఉపన్యాసము.

విజ్ఞోరియాహోస్టలులోని విద్యార్థులు సంఘము నేర్పర చుట చాల సమంజసము. ప్రాచీన కాలము నందలి విద్యార్థులకు లేపాకర్యము లిప్పటి విద్యార్థులకు చాలకలవు. విధులులేకుండ స్వాతంత్ర్యములును బాధ్యత లేకుండ హక్కులును కలుగజాలవు. ఇట్టివిధులును బాధ్యత లును చాలగలవు. నేను కొన్నిటిని గూర్చి మాత్రమే వివరించెదను. దొరతనమువారిపట్ల రాజభక్తిని కలిగియుండవలె నని నేను పేరుగా నుడువ పనిలేదు. ఏలనన భారతీయులకు రాజభక్తి సహజదర్శము. ఈ మునుసంవత్సరములలో మనదేశమున తగినంత సేన లేకుండినను మనము చూపిన రాజభక్తియే ఇందు లకు నిదర్శనము. ఎవరో కొందఱ రథికారవర్ణముగోనివారు తొందరపనులను చేయుటవలన మన క్రాంతివాదులు కలుగవచ్చు ను గాని ప్రభుత్వ విధానమును ప్రభుత్వ వర్ణమునందలి వ్యక్తులను మనము విడచియువలెను. వ్యక్తులు చేసినలోపములకు మనము విధానముపట్ల రాజభక్తిని కొరత పడనీయగూడదు. రెండవది ఇటీవల దొరతనమువారు ప్రక టించిన ఉత్తరువు. విద్యార్థులు రాజకీయ సభలకు పోగూడదని దొరతనమువారు ప్రకటించిరి. విద్యార్థులలో ఆవిభేదము ప్రబలమైనదను భావము సామ్రాజ్యవాదీయ ప్రభుత్వములకు కలిగి వారు దాని నడగిండుటకు కఠినతలకు గడంగదలచిరి. భారతీయ విద్యార్థిభావమున గురుశిష్య సం బంధము కుటుంబ సంబంధమువలె పవిత్రమైనది. గురువు శిష్యుని పుత్రునివలెను శిష్యుడు గురుని జనకునివలెను యథార్థ ముగ భావించు నాశయము పుత్రతమము. జాతీయవిద్యార్థులు తమయుపాధ్యాయులపట్ల నత్యంతభక్తిని కలిగియుండురు. అట్టి భక్తి నేటికిని కొరతపడలేదని చింతరామభద్రము గల నేను నుడువగలను. కాని ఇండియాదొరతనమువారవ్యధా తలచిరి. ఇటీవల కొన్నిచోట్ల జరిగిన చర్యలుగూడ వారి తలపునిజమును భావమును కలిగించుటకు సహకారులయ్యెను. భక్తివిహీనత వలననే ఆచర్యము కలిగెనని చెప్ప జనునా? ఆంగ్లవిద్యార్థి సముదయ శిష్యులు గురుభక్తి విహీనులగుట కది యంతనితి విరహితమా? కాదు. ఈ అనుమానము నేడే దొరతనమువారికి నూతనముగ కలుగలేదు. సర్ మాంటు హ్యూవర్ట్ ఎల్విన్వర్త్ను గ్రాంటు డవు దొరతనము నాడుకూడ కలిగినది. వారిక సంఘము నేర్పరచిరి. వారు విచారణచేసి రాజభక్తి ఏ మియును కొరతపడలేదని నిర్ధారణచేసిరి. మరల నాయనమాన మివుడు కలిగినది. కాని నిజముగ భక్తికొరవడినదా? వెనుక పాఠశాలలు సరిగ లేవును విద్యార్థికి లభించువిద్య చాల

స్వల్పముగ నుండుటచే ఉపాధ్యాయునకును విద్యార్థికిని అధికాంతరముండుటచే విద్యార్థి యుపాధ్యాయుని అత్యధికభయ భక్తులతో చూచుచుండుటకలదు ఆవునుగూడ గురుశిష్యులకధిక మగు సహచర్యసానుభూతు లుండియుండెను. సావర స్వయు కలిగియుండెను. ఇప్పుడు కాలముమాత్ర విజ్ఞోరియాదొం తరము డీజించిననుగూడ విద్యార్థి యుపాధ్యాయుని పట్ల నన్నకొరవమును చూపకుండుటలేదుగాని వెనుక నత్యధికభయ భక్తులకలవడిన యుపాధ్యాయున కిప్పుటి విద్యార్థులు చూపునన్నకొరవము సంతృప్తికరముగ నుండలేదు. భక్తిరాహిత్యముగ కనబడుచున్నది. మరియు విద్యార్థులతిథిసమయము క్రించుదనముగ భావించుటగూడ తలస్థించుచున్నది. ఇట్టివిషయమున నభిప్రాయభేదము కలిగియున్నది. విషయము కనుస్వల్పము. గందరగోళ మధికముగనున్నది. కాని దొరతనమువారు తీరువుచేసిరి గాన విద్యార్థులు రాజకీయసభలకు పోగూడదు. దొరతనమువారు యుత్తరువును సగుర్దేశముతోనే చేసిరి గాన విద్యార్థులు విధేయతను చూపవలెను. కాని విద్యార్థులు వారివారి కళాశాలలలో రాజకీయవిషయములను చర్చింపగూడదను నిషేధమేమియును లేదు. దేశమున కైకమత్యము నతిశయింపజేయువలెను. హిందువులు, మహమ్మదీయులు, పార్సీలు, క్రైస్తవులు మున్నగువారి కందరికి నే కైకమత్య మతిశయించినది గాని యింకను కొంతలోలు కలదు. ఒక సంఘమునకును మరియొక సంఘమునకును విరోధమును కలిగించువారు దేశావధకులు. తాత్కాలికముగ వారి ప్రయత్నము ఫలవంతముకావచ్చును గాని దేశచరిత్ర వ్రాయు బడునపుడట్టివారి చర్య నింద్యముగ వ్రాయబడుట నిష్కృతము. పంచమసంఘాభివృద్ధి ప్రయత్నములు ప్రశంసనీయములు. దేశభక్తి యుఖ్యముగ నుండవలెను. దేశభక్తికిని గానభక్తికిని ప్రాతిపూల్యమేమియును లేదు. దేశభక్తికి మేయూహములు గలవు దేశమును ధనవంతము మెనర్చు విషయమునుగూర్చి నేనిపుడు నుడివెదను. అందులకు పరిశ్రమల నభివృద్ధి మొందింపవలెను. నవ యవ్యములు వైద్యము, న్యాయవాదము మున్నగు వృత్తులను పరిశ్రమించి పరిశ్రమలను పూనవలెను. వైద్యులవలన మనలో నొకరిసామ్యు నింకొకరు గ్రహించుటయే గాని నూతన ధనార్జనావకాశ మేమియును లేదు. పరిశ్రమల ఫలక మనదేశమునకే గాక ప్రపంచమున కంతయును మేలు చేయు గలుగును. మన దేశము ధనవంతమగు నేని ఆంగ్ల దేశమునకు గూడ బల మధికమగును గాన మీరు దేశభక్తి నీతియన గను పరచవలెనని ఆచార్యులుగారు నుడివెరి.

అధ్యక్షుడు

ప్రాసెసరు రామానుజాచారి యుపన్యాసము వలన కలిగిన భావము స్థిరపడవలెను. ఈ సంఘమును గూర్చి నేనించుక నుడువ గోరెదను. చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయ నగరమైనను విశ్వవిద్యాలయవాతావరణమేమియును గోచరించుటలేదు. ఈ సంఘమువారైనను తమ కాలమును ఇతరతాత్కాలికవిషయములకు క్రిందవర్ణయ పువక చిరతర్ర లాభప్రదములగు విషయములను గ్రహించుట యందును వానినిగూర్చి ఆలోచించుటయందును విజ్ఞానమును పెంపొందించుటయందును వినియోగించుదని నేను విశ్వసించెదను. విశ్వవిద్యాలయ నగరమున కిదిలక్షణములు. ఆత్మసత్వ కేంద్రీకృత నగరమునందు నిగసించువారు వానిని ప్రశంసించెదను. ప్రస్తుతము మీరు శత్రుత్వములగు రాజకీయములందు మగ్నులగుటచే నుత్తమభావనల కవకాశములేదు. రాజకీయములు పశు తుల్యములని నేను బుద్ధిపూర్వకముగ నుడివెరి. రాజకీయముల కదను పేరు విద్యార్థులకు వానితో నేమియును పని లేదు. మీ రభ్యసించవలెను. అభ్యసించువానికి నిశ్చితాభిప్రాయములుండ వీలులేదు. అతడు గ్రహింపవలెను. గాని నాకు తెలుసునన వీలులేదు. మీరు నిష్పాక్షికముగ నభ్యసించవలెను. కళాశాలా విద్యార్థులకు ఆ హంభావము గలుగుట చాల సంతాపకరము. రాజకీయచర్యలవలన నేననను, మీరు విధిరూపమున రాజకీయ సిద్ధాంతముల నభ్యసించి సత్సరి పాలనమును గూర్చిన భావములను కలిగించుకొనవలెను. రామానుజాచారిగారు అంతిస్సామ్రాజ్య ప్రాయుఖ్యతా విధానమును గూర్చి నుడివెరి. అట్టి విషయములలో మీ రితిరుల భావములను నిష్పాక్షికముగ వివరవలెను గాని స్థానికములగు ప్రేమికలు. (చెన్నపురి ప్రేమికలు) సిద్ధముయభావములే కలక్షరములని నమ్ముగూడదు. ఈ సంఘమున విశ్వవిద్యాలయ వాతావరణముండవలెను. ఉపాధ్యాయులుగూడ తమ లోపములను గ్రహించి వానిని సవరించుకొనవలెను. కాన వారిపట్ల వెనుకటివలెనే సంపూర్ణభక్తిని చూపవలెను. గురుశిష్యులు మాయాలును ర్యాదలను చూపుకొనుట కభ్యంతర మగుపదము. ఇప్పుడు విద్యార్థులకు విజ్ఞానమును విమర్శనాశక్తియు నతిశయించుట సంతోషప్రదము. ఒకరిప్రవర్తనము మీకు సంతృప్తి కరముగ కనబడకున్నను మీరతని పట్ల మాయాలు మగ్నాదలను చూపకుండుట సముచితముగాదని అధ్యక్షుడు నుడివెను.

సామ్రాజ్య మహాసభకు విచ్చేసిన హిందూదేశపు ప్రతినిధులు.

(-0-)
స్వదేశ సంస్థానాధీశుల జ్ఞాపకము.

ధిల్లీనగరమున నందు.

సామ్రాజ్యమహాసభకు హిందూదేశము పక్షమున ప్రతినిధులుగ బోయిన సభ్యులు మొదలు, సర్ ఎన్. పి. సింహా, బికనీరు మహారాజాగారిని గౌరవించు నిమిత్తము ధిల్లీనగరమున సంస్థానాధీశులు 8-వ తేదీ నొకనొప్పు విందును గావించిరి. సర్ విల్లియామసేయరు, సర్ సి. శంకర్ నాయరు, సర్ స్టాడి హిల్లు, మహమ్మదాబాదు రాజా సాహెబులు, జనరలు గ్రెగ్గోను మున్నగు సుప్రసిద్ధుల నేతృత్వ లభించెను. శ్రీరాజప్రతినిధి యధ్యక్షతన విహించెను.

శ్రీ రాజదంపతులయు రాజకుటుంబముల యొక్క యాయరాజ్యోత్సాహభివృద్ధి యపేక్షింపబడిన పిమ్మట నవనగరు జామినాహెబుగారు మహాదేశోద్దేశములను వివరించిరి. సముద్రప్రయాణపు టికురుల లెక్కచేయక ప్రశంసించుచును దేశభిక్షతోడ ప్రతినిధివర్గమునా రింగ్రామునకు దయచేసి, తమ విద్యుత్ కృత్యముల నందరికీ సంతృప్తికరమగుచేసి నిర్వహించి హిందూదేశమునకు విచ్చేసి యున్నారు. వారలకు హిందూదేశ ప్రజలపక్షమున మనఃపూర్వకమగు స్వాగతము.

శ్రీ రాజప్రతినిధి వార్షిక సమావేశమునకు మనలనా హానించి యుండుటలనన ప్రస్తుత కార్యనిర్వహణము సుకరమైనది. సామ్రాజ్య మహాసభయందు హిందూదేశ ప్రతినిధులకు జరిగిన గౌరవము, మంత్రులుమున్నగు సున్నతోద్యోగుల దయ కృత్య దుయ్యెనని వివేకములయందు దృఢిప్రాయము కలుగకుండ జేయుటకు విధి. శ్రీవారుదయాస్వాంతులై యాధిపత్యమును వహింప నిచ్చగించినందులన, మనకార్యభారము మలుకన యొగను. ప్రస్తుతసభ విజయపూర్వకముగ నెరవేరుట వైయంశము యొక్క భర్తవసానమె. మహామతిధులనర్పించు సేవకుచార్మమును నూచించుచు, సభకురావసరమైన బోధామోదరాజులు, జోదుపురము, తిరువాపురము, భరతపురము మున్నగు సంస్థానాధీశులెందఱో, తంత్రి వార్తలు, లేఖలు బంపియున్నారు. ఇండియా కార్యదర్శి మాంజేరు మహాశయుడవించున నాతిధ్యము గొనునని యనుకొంటిమి గాని యట్టి గౌరవమట్లునందులకు చింతిలుచుంటిమి. సామ్రాజ్య మహాసభ ప్రతినిధుల కివించున జ్ఞాపకార్థము సుమర్చింపదలచుకొనిన వస్తువులు సకాలమున తయారుచేయింప జేయలేకపోయినది. కాని యచిరకాలముననే బంగారు గిన్నె లిండియాదేశమున తయారైనవి, ఇచ్చట ప్రదర్శించిన నమూనాలు ననుసరించి యుండునవి, వారల కర్పించుము. ఈ జ్ఞాపకవిహ్నులను ప్రతినిధులు దయతోడ పరిగ్రహించుచు గాకయని జాము సాహెబుగారుపర్యసించిరి.

గృహితురు మహారాజావారు.

శ్రీ రాజప్రతినిధి శ్రేయ మొనగూడు గాకయని ప్రతిపాదించుచు గృహితురు మహారాజావారికి చిన్న ప్రసంగ మొచ్చిరి. సంస్థానాధీశులవార్షికసభ తేదీట జరుపబడనని శ్రీవారధయించియుండిరి. సంస్థానాధీశుల కీయభయ ప్రవాసము సంతస మొనగూర్చునని నా విశ్వాసము. కాలక్రమమున సభిక్షి మైస్థితిగలు కాలశక్తిమగు నిర్మాణమును బడయునని తలంచుట సహజము. సభాస్థితి భావి కాలమున నెట్లుండునదియూ, దొరతనమువారి కీ సభ మెట్లు సహకారగ నుండునదియు యటంబున సభకులన ప్రయోజనములు విశేషముగ నున్నవి. సంస్థానాధీశులకు దొరతనపు టుద్యోగులకును సాన్నిహిత్యము కలిగి, దొరతనమువారి రాజ్యాంగ విధానమును, వారియాశములను హర్షింప సంస్థానాధీశుల కవకాశముగలుగును. దొరతనమువారికి సంస్థానాధీశుల యాశయములు వారలయందు ములు మున్నగునవి విదితమగును. సామ్రాజ్యమహాసభ ప్రతినిధిగ నొక స్వదేశసంస్థానాధీశు సంవీనందులకు శ్రీవారికి కృతజ్ఞులము. సంస్థానాధీశుల నెంత విరివిగ రాజకీయాదులయందు చుపయోగించిన సామ్రాజ్యమున కంత శ్రేయస్కరమని నా నిశ్చితాభిప్రాయము. వైయభిప్రాయము గర్వపూరిత మైనదని తలంచుచున్న గాని వ్యక్తిభిప్రాయము మార్చుకొన జాలను. సామ్రాజ్య గౌరవము వారి ముఖ్యాశయము సామ్రాజ్యవైఖ్యము గనక మాయాశయములను, వారల యాశయములనుచింతించుచునుగ నొక్కమాగమున బట్టును.

సింధి మహారాజావారి యుపన్యాసము ముగిసిన పిదప శ్రీరాజప్రతినిధి ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

రాజప్రతినిధిగారి ప్రసంగము

ప్రత్యుత్తరము

హర్షమును జూపినందులకు సభ్యులకును, మహారాజావారికిని శ్రీరాజప్రతినిధిగారు కృతజ్ఞతను వెలువరించిరి. అనంతరము సంస్థానాధీశులు సభయందు జూపిన గౌరవము నకు శ్రీవారు సంతసమును జూపుచు, సభలవలన కలుగు లాభములను వాకొనవొడగిరి. సభలవలన రాజప్రతినిధికి సంస్థానాధీశుల పరిచయమట్లును. హిందూదేశము వికాసమైన దగుటచే రాజప్రతినిధికి వీరలతోడ పరిచయ మిట్టిసభలమూలమున నేర్పరివలయును గాని జేరుమాగ్గుల లభ్యము కాజాలదు. ఇంతియగాక మహాసంగ్రామ మొందు లేకుచు ప్రతిక్షణమును చిత్తమును వ్యాకులపరచుచున్నది. అట్టి తరుణమున నాంగ్ల రాజ్య సేవకై కంకణమును బూనిన మహానీయుల సభ నవలొకించుట వలన పాలకులకు ధైర్యోత్సాహము లినుచుండించును. సంధిసమయమున సంస్థానాధీశులు ధిల్లీ దర్బారులలో వెలువరించిన స్వామిభక్తి నేడు కార్యరూపక మయ్యెను. సంస్థానాధీశు లాంగ్ల సామ్రాజ్యమునకు సహాయ మొందుచు, తమ వాగ్దానమును చెల్లించుకొనిరిననుడి వినపిమ్మట శ్రీవారాంగ్లయుల కృతజ్ఞతను వెలువరించుచు, ప్రభువుల ప్రశంసించిరి. పిమ్మట రాజప్రతినిధి సభ్యులు మెట్టును, సర్ సత్యేంద్రసింహా బికనీరు మహారాజాగార్ల సామ్రాజ్య శాసన సభాప్రతినిధి విషయము నెత్తుకొనిరి. ఈ సందర్భమున కెడపాప మొలు సభయందు ప్రధానమంత్రి సర్ రాబర్టు బోడ్డనుగారు వైసభ్యులగూర్చి యున్న ప్రసంగమును శ్రీవారు పొందుపరచిరి. హిందూదేశపు ప్రతినిధులలో బికనీరు మహారాజావారి గౌరవ. మహారాజావారు సంపూర్ణ స్వామిభక్తి యుట లై తమరాష్ట్రమును పురోచ్చి మార్గముల పాలించుచున్నారు. యుద్ధవిషయమున నెంతయు సహాయ మొనర్చి యున్నారు. విశేషమగు ననుభవము గలిగి విజ్ఞానవంతు లగు సర్ సత్యేంద్ర సింహాగారు రెండవప్రతినిధి. సింహాగారు రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వహణకాసంఘ సభ్యత్వము నలంకరించుచు మితవాదులను వ్యాయితీలయై యున్నారు. సంయుక్త రాష్ట్రముల లెట్టి నెట్లు గవర్నరు సభ్యులు మెట్టును గారు మూడవ ప్రతినిధి. మెట్టునుగారికి హిందూదేశపు టనుభవము విశేషము. వీరి సామర్థ్యము వర్ణనీయమని శ్రీరాజప్రతినిధి యుపపర్యసించెను.

పాటియాలా మహారాజావారు.

స్వదేశ సంస్థానాధీశుల పక్షమున, మహారాజావారు అతిథిత్వమునకు శ్రేయము గలుగు గాకయని, ముఖ్యసంపదించిరి. సామ్రాజ్యమహా సభాముఖమున నతి సామర్థ్యమున సభ్యులు భారతీయుల మనోభావమును వెలువరించి, తద్దేశమునకు మహాపకార మొనర్చియుండిరి. భారతవర్ష మీ మహానీయుల జూచి గర్వించియున్నది. అట్టి సేవ నొనర్చిన వీరలకు వందనముల నర్పించి కృతజ్ఞతను వెలువరించుట తప్ప ప్రజలలోనర్పనైన సన్మానము జేరులేక యున్నది. సర్ రాబర్టు బోడ్డనుగారు సింహాగారి విషయమున వెలువరించిన యభిప్రాయమును సంతసమున సంస్మరించుకొందుము. వర్తమానపు నాగరికతకు శాసనములై పునాదులై యున్నవి. కాన నిట్టి సమయమున సామ్రాజ్య శాసనసభయందు వ్యాయితాస్త్ర వేత్తయగు మహానీయుడొక్కరును హిందూదేశముపట్ల నిలచుట సంతోషకరము. సభ్యులు మెట్టునుగారి ప్రసంగములను వారొనర్చిన సేవయును ఆదరణీయములు. ఆ మహానీయు నెడ మాకు గౌరవ మధికమయ్యెను. హిందూదేశము పక్షమున వాదించుచు, వీరు లండనునగరమున గిల్లుపాలులో నొనర్చిన ప్రసంగమే, హిందూదేశము నెడ వీరికి గల సానుభూతిని వేనోళ్ల గొనియాడును. ఉన్నత కుటుంబమున జన్మించి, సద్గుణపుంజమై ప్రజల యభిప్రాయముల నెడ సానుభూతి గలిగి, సామ్రాజ్యమునకు మహత్తమ మగు సేవల మొనర్చిన బికనీరు మహారాజావారు సామ్రాజ్య మహాసభయందు హిందూదేశముపట్ల ప్రతినిధిగ ప్రసంగించి రని తలచుకొనిన తోడ నే దేవము పులకరించును. హిందూదేశ కృతవహములమై మహారాజావారు సభవారి దృష్టిని కేంద్రీకరింపజేసిరి. అంగ్లేయులకును, స్వదేశ సంస్థానాధీశులకును, వారి వారి లాభములయందు వివాద మున్నదను దుర్భ్రుచు తొలగించినందులకు మహారాజావారికి సంస్థానాధీశులెంతయు కృతజ్ఞులు. కర్ణమప్రభు వనినట్లు సామ్రాజ్య మహాసభకులన, సాంగ్రహాయ విషయమున సామ్రాజ్యము

పురోగమము కలిగియున్నది. సభకువచ్చిన ప్రతినిధులు కాక కటి సామ్రాజ్యమహాసభల చుండలి సభ్యులవలెగాక, అంగ్ల సామ్రాజ్య పరిపాలకవర్గ సభ్యులని కర్ణమప్రభువు తెలియజేసి యుండెను. ఈపాలకవర్గమున భారతవర్ష ప్రతినిధులు చేరియుండుట హిందూదేశ చరిత్రమున నూతనశక మారంభింపజేసినది. ముఖ్యమగు విషయములను చర్చింప సామ్రాజ్య మంత్రవర్గము ప్రతిసంవత్సరమునను సమావేశమగు చుండునని లాయరు జార్జి గారి యుండిరి. ఈసభయందు హిందూదేశ ప్రతినిధి యొకడుండును. ఈ ప్రతినిధితోపాటు స్వదేశ సంస్థానాధీశుల ప్రతినిధి, నొకని బంపుకొన నమచులపప్రాధిమ్య ముంటిని. స్వదేశ సంస్థానాధీశుల సహకారము లేక సామ్రాజ్య పునర్నిర్మాణము సంపూర్ణిగ నుండ నేరదు. సంస్థానాధీశు లాంగ్ల సామ్రాజ్యమునకు ప్రాప్తులై యున్నారు. యుద్ధవిషయమున వీరిధిక సహాయ మొనర్చియుండిరి. కనుక సామ్రాజ్య మంత్రవర్గ వార్షిక సమావేశములయందు వీరు ప్రాతినిధ్యమును వాంఛించుట విపరీతము కాదు.

హిందూదేశ రాజ్యాంగ విధానమును నిశ్చయించుట యందు సంస్థానాధీశుల యభిప్రాయముల గమనించుటకు కొన్ని కారణము లున్నవి. సంస్థానము లిండియా దేశమున మూడవ వంతు నాక్రమించియున్నవి. ప్రజాసంఖ్య సంఖ్యయందు నాలుగవ పాటు వీరల పాలనము క్రిందనున్నది. స్వదేశసంస్థానాధీశులు తమ గౌరవ మర్యాదలను గాపాడుకొనుటయేగాక తమప్రజల లాభమును గాపాడవలసి యున్నది. కనుక స్వదేశసంస్థానమునకును సంస్థానప్రజలకును సంబంధించిన రాజ్యాంగవిధానము నెట్లునైన నిండియా దొరతనము వారు నెలకొల్ప నుద్దేశించియుండినయెడల సంస్థానాధీశుల యభిప్రాయములు గమనింపవలసి యుండును. హిందూదేశపు టితరభాగములతోడ మా కట్టి బో కృత్యమును ఆకర్షర లేదు. కనుక వైవిధ్యమున సంస్థానాధీశులు తమ కష్టసుఖముల వెలువరించుకొను నేర్పు టగత్య మని నుడువుచు మహారాజావారు మహాయుద్ధమును గూర్చి ప్రసంగించుచు హిందూదేశ మొనర్చిన సహాయమును గూర్చి ప్రశంసించిరి. విజయవిశ్వాసమును వెలువరించుచు సుచరానంతరమున హిందూదేశమున ప్రారంభమగు పునర్నిర్మాణ మన్యోన్యసహకారమునై నాధారపడి యుండినయెడల గౌరవింపబడును. సామ్రాజ్య మహాసభా ప్రతినిధు లింగ్రామున వైయంశమున విదితి మొన్న నాంగ్లేయు లుత్సాహమును వెలువరించిరి. ఇండియా కార్యదర్శియు, శ్రీ రాజప్రతినిధియు, భారతవర్షపు కృతజ్ఞతకు పాత్రులై యున్నారని చెప్పచు మహారాజావారు ప్రస్తుత కర్తవ్యమును గూర్చి గంభీరముగ నుపన్యసించిరి. అన్యోన్య వివాదములను వదలుకొని, అన్యోన్య విశ్వాసమున ధైర్యముతోడ, నాశాభిరుతులమై సామ్రాజ్య రక్షణ మార్గమును ద్రోశులయము.

కపూర్ల మహారాజావారు.

అవ్యవసాయ సంఘాధ్యక్షులగు మహారాజావారు అధ్యక్షతన వహించినందులకు శ్రీరాజప్రతినిధికిని, విందునకు దయచేసి నందులకు మెప్పున్నట్లు ప్రభిక్షికిని ప్రభుమున కృతజ్ఞతను సూచించిరి. సభ్యులు మెట్టును, బికనీరు మహారాజా, సర్ ఎన్. పి. సింహాగార్లను గూర్చి పాటియాలా మహారాజావారు చెప్పిన ప్రసంగములకు మహారాజావారు కామోదితమయ్యెను. అనంతరమున మహారాజావారు తమిళుల నొంహారు చేర్చుచు వారల కిట్టి సామర్థ్యములను కీర్తించుచు, యతిధులకు శ్రేయమగు గాక యను తమ వాక్యములతోడ సభ్యుల కీర్తి వింతురు గాక యని పలికిరి.

సర్. ఎన్. పి. సింహాగారు.

పిమ్మట సిన్హాగారు తమ కృతజ్ఞతను నూచించిరి. పాటియాలా మహారాజా వారును, శ్రీరాజప్రతినిధియు దయాపూర్వకముగ ప్రసంగించియుండిరి. వీరినొనర్చిన గౌరవము తమవ్యక్తికి జెంద దనియు అంగ్ల సామ్రాజ్యమున హిందూదేశము భాగస్వామిగ నేపేనుటను స్మరింప జేయుననియు సింహాగారువిన్నవించిరి. ప్రస్తుతపు సభ స్వదేశ సంస్థానాధీశుల భావ్యుత్పత్తిని నూచించునదై యున్నది. అతిధులగుడ భారతవర్ష భావికాల యాస్పత్త్యనూచకులై. అధికారుల నధికారులు, అంగ్లేయులు భారతీయులను వివక్షితలేక మున్నుం దెల్లరును ఏకజాతియై జాతియొక్క హక్కులను కడు బ్రాగ్రతితో గాపాడుదురు. యుద్ధవిషయమున సంస్థానాధీశులు, వైనికులు భవము, మున్నగు సప్తయలు విశేషముగ మొనర్చి యున్నారు. యుద్ధ మింకను ముగియలేదు గాన సమరమున విజయము చేకూరి తన్నూలమున

సామ్రాజ్యము భద్రమగుటకుగాన, ప్రజలును, రాజులును సోదృశులగుట గాక, సామ్రాజ్య మహాసభ యందు యువకుల యొకరియొకరిని క్షమించుటయే నీ కార్యమున నీ కార్యమున నిర్వహించుట చేయుట లెవరు గలరుగాని శక్తివంతత, భారతీయుల మనోగతమును సామ్రాజ్య మహాసభయందును, యుద్ధయంత్రములను మెరుగుచేయుటయందును, విద్యుత్తునిర్వహణమున నిండుక జయించుచున్నది. శ్రీవారు తలంచినందులకు కృతజ్ఞుడను గాని మహాసభల స్వభావము నిండుక గమనింపవలయును. యుద్ధసంబంధ మగు నాకర్మకల గూర్చి చర్చింప నీసభలు రావించబడియున్నవి. సభయందు నడచు సమాచారమును గమనించుట ప్రధానము గాని, సభ వారికి సమాచారమును తెలియజేయుట యీసభల యుద్దేశముగాదు. అయినను ఆగర్భ్యునితో చిన సందర్భము లన్నిటియందును మాయభిప్రాయము వెల్లడించుచున్నది. సభ్యులు సావధానములై మాప్రసంగముల నాలకించిరి. హిందూదేశమునకు సంబంధించిన విషయము లధికముగ లేవు. హిందూదేశమునకు పాలనకర్తయైనది 1907 సం॥మున అధినివేశన సభయందు జరిగిన తీర్మానమును రద్దుచేసి, యంతటనుండి హిందూదేశమునకు ప్రాతినిధ్యమిచ్చు వలసి నదను మొక తీర్మానము ప్రవేశపెట్టబడినది. అధినివేశనములును, హిందూదేశము నొందెడి సమానముగ జూచుకొనవలయు నను నూత్రము నామోదించుచు మరియొక తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టబడినది. ఈ రెండు తీర్మానముల వలన నెట్టి లాభములును కలుగలేదని కొందరు ఖండించుచున్నారు గాని యీ ఖండిన మన్యాలును, అనిష్టంధ కలస విధానము నధినివేశము లనుమతించుచుండెనని పై రీతి విమర్శము వెలుపడెను. కాని అనిష్టంధ కలసవిధానము నామోదించినచో, అధినివేశములు ప్రధానమగు నొక హక్కును వదులుకొనవలసివచ్చు నని తీరు గమనింపవచ్చును. తమ రాష్ట్రమున నేయే ప్రజలందునదియు తీర్మానింప నధినివేశన దొరతనమున కధికారముండలేదు. తొంతకాలముననుండియు అధినివేశనములను మనకును సంబంధములు సంత్పత్తికరముగ నుండలేదు. భారతీయులను తాము తిన్న జూదలేదని అధినివేశనా స్తవ్యులై యొప్పుకొందురు. ఒక్కొక్క అధినివేశనమును గూర్చి భారతీయుల కొక్కరియొకరు లున్నవి. కాని ఈ యిడుమల కేటింపక నన్నిటిని అధినివేశనములయందలి యిడుమలక్రింద గుంపించుచున్నారు. అధినివేశనములయందలి యిడుమల బన్నియు నొక్కసారి మాయమగునని తలంచుట వెత్తికము. వై తీర్మానములన నొక్కయంశము నున్న మగుచున్నది. సాధ్యమగు సంతకరకు నీ యిడుమల తొలగింప పాలకులు సంస్థితై యున్నట్లు వైతీర్మానమే ప్రమాణము. సంవత్సరమున కొకసారిగాని లేక యంతకంటె నధికముగ గాని యుద్ధయంత్రము సమావేశమగుచుండుననియు, ఆసభ నిండియాదేశపు కార్యదర్శి గాక, ఇండియా దొరతనపు ప్రతినిధి వేరొకడుండననియు లాయకుజాతిగాదు ప్రకటించుట మాప్రాతినిధ్యము వలన కలిగిన మూడవ పర్యవసారము. ఈ విషయమును గూడ ఖండింపబూనిరి. ప్రతినిధి ఇండియాదొర తనమువారిచే నియమింపబడున గాన వై స్వాతంత్ర్యమువలన ప్రయోజనము లేదు. దొరతనమువారిచే నియమకమగు వ్యక్తిగాక వేరొక డిసభకునియమింపబడునా? ఇంగ్లాండునుండి, హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యముల ప్రసాదించు పాలకులతో నిండియాకు వత్తునని మీరు తలంచురా? ఇట్టి యాకస్మికమగు మార్పు నిరీక్షకు హిందూదేశమున నెవ్వరు వాంఛించి యుండలేదు. దొరతనమువారలంబించిన వైవిధానము హిందూదేశమును స్వపరిపాలనాయుత్త మనునది నివేశనములతోడ సమానమొనర్చును. సామ్రాజ్యమునకు లోబడిన స్వపరిపాలనకుట లభ్యముకాగానే అధినివేశనము లీసభల కెట్లు ప్రతినిధుల సంపుచున్నవో, యాతీయనె హిందూదేశము గూడ నియోజితప్రతినిధుల సంపుకొనగలదు.

ఆంగ్ల సంవత్సరమువారికికల మొదలైన ప్రకటనము నెత్తుకొంటిని గాన పాలకవర్గము తీర్మానించిన రాజ్యాంగ విధాన మమలులోనికి వచ్చుటనుగూర్చి యన్నితెగలవారును సహకార మొనర్చులసినదని విన్నవించవలసియున్నది. ప్రజల శ్రేయస్సునకు భంగముకలుగకుండ స్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్య భిన్న భిన్న నెట్లు వెంటపొందింపవలయునను సమగ్రము పరిష్కరించుట బహు కష్టము. సమగ్రము పరిష్కరించుట కొక్కమాగ్గము కలదు. సామ్రాజ్యము సంతయు దృష్టిపథమున నిడుకొనవలయును. ఆంగ్లరాజ్య స్వాతంత్ర్యమున నెట్టి బాధ్యతలును, ఎట్టి హక్కులును కలవో భారతీయుల గమనించుచుండుట యు, సామ్రాజ్యవాసులందర నెట్లిరిగజేయుటయే ఆంగ్లప్రజాస్వాతంత్ర్య ప్రధాన కర్తవ్యమని భారతగూర్చి దేశములయందును నాంగ్లేయులు పరిగించుచుండుటయు సమస్య పరిష్కారమునకు మార్గము కనిపినప్రయోగాయల నిరుపయోగముల వీడవలయును. ఉద్ధియల ప్రతినిధులను సహకారమున కర్తవ్యము చర్చించి సమాధానపడ యెచ్చించుట యుక్తమని చెప్పుచు నిష్టగాదు మగల తమ కృతజ్ఞతను వెలువరించి.

ఫిస్టికు ఎండవరు సానైటి:- నేడు సాయంత్రము 5-15 నిమిషములకు వై. ఎం. సి. ఏరు ప్రక్కనున్న మంతు రామ నెట్టిపిడి రిక గృహమున ఎం. నారాయణగారు సర్ రవీంద్రనాథ కవిగారి చిత్రమునుగూర్చి ఉపన్వేషించుచు

రావుసామెలు కలవల కల్లున శ్రేష్ఠిగారి శిశువోదగ గృహము తీరువలెక్కే:- అట్టిబరు నెలలో ప్రతిదినమున రామామను 192 వంశికి కువుల కాహార మొసగబడెను. వీరిలో 21 మంది బ్రాహ్మణులు 58 గురు మహమ్మదీయులు 118 గురు బ్రాహ్మణేశ్వరులని కార్యదర్శి వ్రాసిరి.

ఉపన్యాసము:- ఆధ్యాత్మిక రామాయణంధరి 22 వ కథను గూర్చి ఈ నెల 11 వ తేదీ యాదివారము ఉదయము 8 గంటలకు మహామహాపాధ్యాయ ఎం. లక్ష్మణ నూరిగారు సామంతాదులతో ప్రాంతినిపు యూనియను స్కూలు టి. అన్నామలె మొదలియారుగారి మంజీమున ఉపన్వేషించెదరు.

జాట్లపురు ద్రవిడసంఘము:- సంఘసభ్యులు నేటి సాయంత్రము 5 గంటలకు తొండపండులము పాతకాలా మందిరమున సమావేశమై నడవడికులకు నిబంధనల నెప్పకచెదరు. చెన్నపురి విద్యార్థికి దీపావళిదినమున చందాలను జమచేయుట కంగీకరించిన వారందరును యీసభకు రాక లేనని కోరబడుచున్నది. చందాలు జమచేయుటకు కొన్ని యేర్పాటులు గావించబడును.

కెయ్యతల సుహృదుల దీపావళి ఉత్సవము:- ప్రతిసంవత్సరమున దీపావళిఉత్సవము జరుగవలయునై మందిరమున జరుపబడు చుండెను. ఇచ్చట జరుపబడు దీపావళి ఉత్సవముతో సమానముగ ఇంకెచటను యీ ఉత్సవము జరుపబడియుండలేదు. దీపావళియొప్పును వచ్చునాయను ఆకురతతో యీ హోలలొని విద్యార్థులు కనిపెట్టుకొని యుండెదరు. ఈ సంవత్సరము దీపావళి యీనెల 18-వ తేదీ మంగళవారమున పడినది. ఈ హోలనం దొకప్పుడుండి ప్రస్తుతము చెన్నపురిలో నున్నవారికి మాకు తెలిసినంతమట్టుకు సన్మాన ప్రతికలను పంపితిమి. ఎవరికైనను అట్టి ప్రతిక పంప బడనిచో అట్టివారందరును ప్రకటికమునే తమకు ప్రత్యే కాహ్వానము గ భావించి ఆనాడు ఈ మందిరమున జరుపబడు ఉత్సవమును చూడరా వేడెదము. డాక్టరు సిగ్నెరుగారు సభాధిపత్యము వహించెదరు. ఉత్సవము మధ్యాహ్నము 5 గంటలకు ప్రారంభింపబడి సుమారు రాత్రి 8 గంటలవఱకు జరుపబడును. ఈ ఉత్సవ సందర్భమున మాలో గొందఱు ప్రాత విద్యార్థులు ఈ మందిరము వారికి బహుమతిచేసిన లెట్టి నెంట్లు ఎఫ్. డెల్లియూ హెండరుగారి చిత్రపతము తెరువబడును అని ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

రాజుగారి అభినందక సందేశము. లండను, నవంబరు 9 - రాజుగారి క్రింది సందేశమును ఆలించిగారి కంపిరిని అధికారులు ప్రకటించుచున్నారు. బాగుగ నాలించి యేర్పరచిన మీ వ్రాయుపాద్యం శక్తికిని మీ వ్రాయుములు విజయవంతముగ వాని నెరవేర్చుటకును, తత్ఫలితముగ మీరు గాజాను విజయవంతముగ పట్టుకొనెందులకును నేను మిమ్మల్నినందించుచున్నాను. అన్ని తెగకుల వారును జూపిన పట్టుదలకును శాంతిమునకును నేను చాల సంతసించితిని.

లండను, నవంబరు 9:- హార్డి కొరుకు ఖూర్సుకు నిన్న రాత్రి తాము విజయవంత మగువాడి మొనరించెట్లు జరుగుచేగుగాను ప్రకటించిరి.

లండను, నవంబరు 9:- ఇంగ్లండునకు వారుడుగ నేలెంచిన ట్లాక బెల్లియమను లండను నగరమునందు పట్టుకొనబడి మొదట మరణి క్షుణ్ణ అనంతము యాకజ్జీవన ద్వీపాంతర వాస శిక్షను విధింపబడెనని అధికారులు ప్రకటించిరి.

లండను, నవంబరు 9:- పరాసు వారిట్లు ప్రకటించిరి. మహా భయంకరమగు ముట్టడి నొనరించిన పిక్కుట జర్మనులు చామివనమునెదిరించిరి. ఆగ్రాకోరులో యొనునందును వారు ముగ్ధులైరించిరి. వారు విశేష కష్టములతో తిరిమివేయబడిరి. మే మనకనుంది శత్రువైనట్లు బట్టుకొంటిమి.

న్యాయస్థాన వార్తలు. చూళి హార్వే కేసు:- ఈ సంవత్సరము మార్చి నెల 27 వ తేదీన చూళిలో జరిగిన కార్యములో మాజీజ్యును మరి యొరుగురును కలసి మూర్ఖవారాయణగారు అను నాయనను చాల దెబ్బలు కొట్టి చని పోలినువారిచే కేసు చేయబడినది. కేసు విచారణ నిన్నటి దినమున హైకోర్టువారిచే ముగింపబడినది. 6 గురు ముద్రాయిలపై నేరము మోపబడి 3 గురికి చెట్టి యొక రెండు సంవత్సరములును, ఇద్దరికి చెట్టి యొక 4 సంవత్సరములును, ఒకనికి 3 సంవత్సరములును కఠినశిక్షను విధించిరి.

ముద్రాయిని బామినునై విడుదల చేయగోరుట, దరఖాస్తు:- కృష్ణజిల్లా పీఠ్లిగ్రామమున లక్కనుబ్బయ్యయ్య మరి ముగ్గురును కలసి రామమూర్తియను వారిని హత్యచేసి నట్లు కృష్ణజిల్లా జడ్జిగారియొద్ద కేసుచేయబడినది. హంతకులు నలుగురును హత్యచేయుచుండగ వ్యయముగ చూచినయొకడు సాక్ష్య మిచ్చుటచే ముద్రాయిలను బామినుపంపు విడుదల చేయబడుట వీలులేదని జడ్జిగారు ఉత్తరవ్రాసెరిరి. అతిర్మానముపము హాయికోర్టులో దరఖాస్తు చేయబడినది. హైకోర్టు వారు న్యాయము విచారించి 1500 రూ॥ ల బామినునైని ముద్రాయిలను విడుదలచేయబడుట ఆశ్చర్యమునగిరి.

నగల దొంగతనము:- బళ్లారి జిల్లా కదిరెటాలూకా పట్టణమున గ్రామమున ఉల్లప్తు అనునతనియొంటిలో కొన్ని నగలు పోయినవి. వాటిని తాను వీసి తన పాతకాలా ప్రధానోపాధ్యాయన కచ్చితిని అనేకి కుమారుడు చెప్పిండున ఉల్లప్తు మఱియుగరితోగలసి హెడ్డుమాస్తరుగారి యింటపోదాచే నెను. గారి హెడ్డుమేస్తరు గారి యింటిలో నగలుబయలుపడలేదు. ఇంటినుట్టును పదిగంటుగిరి నన్ను అనమావరచించున వారు బలవంతముగ తనయింటిలో ప్రవేశించి రని వారి హెడ్డుమేస్తరు మేజిస్ట్రేటుగారియొద్ద కేసుచే నెను. మేజిస్ట్రేటు గారు 5 గురికిని చెట్టియొక 80 రూ॥ లు జుల్మానా విధించి ఆ సామ్యునుండి 20 రూ॥ లను హెడ్డుమేస్తరుగారికి నష్టపరిహారముగ నిచ్చిరి. ధన్యవరము సహాదీవిజనలు మేజిస్ట్రేటుగారి యొద్ద అపీలు చేయబడినది. పోయినయొ న్నిని రాబట్టుకొనుటకు చేసినపని న్యాయవిరుద్ధముకాదని సహా దీవిజనలు మేజిస్ట్రేటు గారు జుల్మానాలను గొట్టివేసిరి. ఈ తీర్మానముపై జిల్లా జడ్జిగారియొద్ద అపీలు చేయబడినది. నవో దీవిజనలు మేజిస్ట్రేటుగారి తీర్మానము సరిగాదని జెడ్జిగారు కేసును హైకోర్టునకు పంపిరి. న్యాయమూర్తి అబ్దురహిమ్ గారును, న్యాయమూర్తి ఓల్లక్నేల్లుగారును కేసును విచారణచేసి వివిధాభిప్రాయములను కనుపరచుటచే ఫుల్ టెంచి వారికి కేసు సంపదెను. వారు ధన్యవరము సహా దీవిజనలు మేజిస్ట్రేటువారి తీర్మానమును ఖాయపరచిరి.

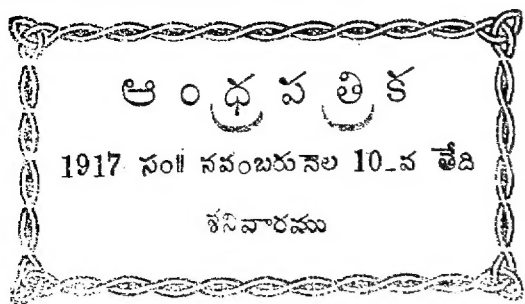
క్రొత్తనకీలు:- ఎన్. ఎస్. రామస్వామి అయ్యంగారు నిన్నటిదినమున (9-11-17) హైకోర్టునకీలుగ నెన్నుకొనబడిరి.

కడపనుండలసభ:- కడపనుండలసభ ఈనెల 25 వ తేదీన టి. వి. వేంకటరామ అయ్యగారి ఆధిపత్యము క్రింద పరుపబడును.

చెన్నపురి మహాజనసభవారి క్రింది తీర్మానమును ఇండియా కార్యదర్శిగారికి, బొంబాయికి పంపి యున్నారు:- “చెన్నపురి మహాజనసభవారు మీరు హృదయపూర్వకముగ స్వాగతము మొసంగుచు, మీరాక యీదేశమునకు బాధ్యత గల ప్రభుత్వము లభ్యమగుటకు కారణభూతి మగుననియు, తమూలమున ప్రజలయందు సంత్పత్తియు, విశ్వోద్యమము వృద్ధి గావలయుననియు వాంఛించుచున్నారు.

రావుసామెలు కలవల కల్లున శ్రేష్ఠిగారి ధర్మ ఆయుర్వేద వైద్యశాల:- గౌ. కె. వి. రంగస్వామి అయ్యంగారు ఒకదినమున యీ వైద్యశాలను జూడ బోయి వైద్యశాలనంతను చూచిన పిమ్మట వైద్యశాలనుగూర్చి యిట్లు వ్రాయుచున్నారు. ఈవైద్యశాలవారు చేయుచున్న పని మిక్కిలి సంత్పత్తికరముగ నున్నది. ఇంగు అనదినమును సుమారు 500 ల నుండికి మందు లియ్యబడుచున్నది. ఆయుర్వేద మందుల నిలవ విస్తారముగ యీవైద్యశాలయందు గలదు. మందులు శాస్త్రోక్తముగ తయారై గావించబడుచున్నవి.

లండను, నవంబరు 9:- “వైమానికదళము”ను “సంఘము” ను నెలకొల్పుటకు గాను ప్రజలసంబంధము దొక తీర్మానము ప్రవేశపెట్టబడినది. సంవత్సరంవల కార్యదర్శియొక మొకడు దాని కధ్యక్షుడగు నుండెలగు.

ఆంధ్ర బ్రాహ్మణేతర నాయక సభ

శేషటి దినమున విజయవాడపురమును ఆంధ్రోత్తర షణ్మండల బ్రాహ్మణేతర నాయక సభ జరుగు నని ప్రకటించబడినది. బ్రాహ్మణేతరోద్యమము బ్రాహ్మణేతరుల యభివృద్ధికి కృషిసల్పి జాతీయ దౌర్భాగమునకు సహాయకారి యగునను నూహతో, ప్రభుత్వమునుండియు బ్రాహ్మణేతరోద్యమమును నభివృద్ధిచుచుంటిమి. ఎట్టి శాఖోద్యమ మయినను, దేశీయాశయములకు ప్రతికూలముగ బ్రవర్తించునంతవరకు, దేశమునకు ఖుభము చేకూర్చును. దేశాభ్యుదయమును తలపెట్టక, స్వలాభము కొరకు మాత్రమే ఏ యద్యమము కార్యమునకు గడంగునో అట్టి యద్యమము దేశాసర్థమునకు దారిజూపుట నిశ్చయము. అందుచే నేయద్యమ మయినను సరిహద్దు దాటి జాతీయ విచ్ఛేదమునకు దారి జూపుచున్నపుడు యాయద్యమముపచలము తప్పత్రోవ ద్రోక్కకుండ వెన్వెంటనే క్రద్ధపడించుట జాతీయ నాయకుల పరమధర్మము. ఇంతవరకును బ్రాహ్మణేతరోద్యమమును రాజకీయాభివృద్ధి కక్షగ నుపయోగించుటకు చేసిన క్రయత్నము లన్నియు వ్యర్థములయినవని నడువ వచ్చును. కో యం బ మ్రా రు సభాతీర్థానములు కాంగ్రెసు పక్షము నైపునకే దిగెను. పులివెందుల సభ కాంగ్రెసు సంస్కరణముల కామోదము దెలిపెను. ఆర్యనైశ్యసభ కాంగ్రెసు సంస్కరణములకు సంపూర్ణాంగీకారమును సూచించెను. ఇటులనే క్షత్రియ, విశ్వబ్రాహ్మణ సాంఘికముల సంస్కరణవిధానానుకూలు నై యున్నారు. భాస్కరములును జమిందారులును, జస్టిసు పత్రిక దెలిపినటులు, కాంగ్రెసు సంస్కరణముల కన్న ముందడుగు నైచుచున్నారు. ఇట్టి స్థితిలో ప్రతికూలవాదులు గావించు ప్రయత్నములు విఫలములయిన వనియే చెప్పవచ్చును.

విజయవాడలో జరుగనున్న బ్రాహ్మణేతర సభోత్పత్తి యనేకుల కనుమానముల గలుగజేసినది. ఆంధ్ర బ్రాహ్మణేతరులు తమ యభిప్రాయములను దృఢముగ వ్యక్తీకరించుట యవసరమే. అందుకు నేర్పడు సభ బ్రాహ్మణేతర ప్రతినిధుల యభిప్రాయము దెలుపవలయును కాని, అల్ప సంఖ్యగల వారి యభిప్రాయములను వెలిబుచ్చుట పాడి గాదు. అట్టి కార్యముచే, సభాతీర్థానములకు విలువదగ్గును. ఈ సభానిర్వాహకులు క్రొత్త త్రోవ త్రొక్కినటులు, వారి ప్రకటనముచే మాకు ప్రధమమున పొడగట్టెను. ప్రతినిధులను సభలమూలమున నెన్నికొని, సభలకంపుట జరుగునుగాని, తమ యిచ్చవచ్చినవారిని ఆహ్వానసంఘమువారు ప్రతినిధులుగ నియమించుటకు ఏసభానియమములును అంగీకరింప జాలవు. అట్టిసభకు ప్రతినిధిసభ యని నామం బిడుటకు విలుండదు. అట్టి సభవారు గావించిన తీర్మానములు బహుజనాభిప్రాయమును వ్యక్తీకరింపజాలవు. ఈ సభానిర్వాహకులు పంపినప్రకటనము జూచినపుడు మాకు గలిగిన సందియములు నిరాధారమయినవేమో యని యూహించి, యీనెల 5-వతేది పత్రికలో నీ తీరున వ్రాసియుంటిమి.

“ఉత్తరసర్కారుల బ్రాహ్మణేతరసభ విజయవాడలో రావు బహదూర్ పి. త్యాగరాయ శ్రేష్ఠిగారి యాజమాన్యముక్రింద జరుగునని, వేరొకచే ప్రచురించితిమి. ఆప్రకటనమున వేయిమంది ప్రతినిధులు సభకాహ్వానింపబడిననియు, ఆహ్వానమున శాసననిర్మాణసభ్యత్వము శాసన నిర్మాణసభలో ఎన్నికవారు, తాలూకా జిల్లాలోద్దులు మ్యునిసిపిలు సంఘముల సభ్యత్వము మొదలగు విషయములు గుర్తింపబడినననియు తెలుపబడినది, ఈ ప్రకటనముబట్టి, ఆహ్వానింపబడినవారు దప్ప తదితరులు ప్రతినిధులుగనుండ వచ్చును కారాయను సందియము పొడముచున్నది. ఇందును గూర్చి కార్య నిర్వాహకులు స్పష్టపఱచుట యుక్తము.”

వైవాక్యముల వ్రాయునపుడు ఆహ్వాన సంఘమువారిట్టి నిరంకుశము వహించి ప్రజాభిప్రాయమును నిరాకరించుటకు పాల్పడెదరా యను సందియము మాకు పొడగట్టెను. ఇట్టి సందియములకే బ్రాహ్మణేతర ప్రముఖు లనేకులు పాల్పడినటుల యీక్రింది ప్రకటనముచే నుపదితముగు చున్నది.

“ఈ నెల 11-వ తారీఖున బెజవాడ పట్టణమున ఆవసరోత్తరాంధ్ర షణ్మండల బ్రాహ్మణేతర హిందూనాయకసభ యను పేరిట నొక సభ జరుపుటకు కొందరు బ్రాహ్మణేతరులచే నేర్పరుపబడినటుల మీకు తెలిసియే యున్నది. ఆ సభ యందు ప్రప్రథమమున ప్రత్యేక సంఘప్రతినిధ్యముతో గూడిన హిందూ రాజ్యాంగ సంస్కరణ విధానమును గూర్చి చర్చింపబడును గనుక మన దేశీయ మహాజన సభవారిచే నిర్వచింప బడిన రాజ్యాంగ సంస్కరణ విధానము గూర్చి మన యామోదము దెలుపవలసి యున్నది. ఇది చాలా సందిగ్ధమును, అతిప్రాముఖ్యమును అగుసమావేశము గనుక తాము తప్పక దయచేయుటయే గాక వందలకొలది ప్రతినిధులు వచ్చునట్లు ప్రోత్సాహకరుప ప్రార్థితులు.”

ఈ ప్రకటనమును ప్రచురించిన బ్రాహ్మణేతర ప్రముఖులు, అజ్ఞల బ్రాహ్మణేతరులకు నీ సభయందు ప్రాతినిధ్య ముండునని నమ్మి ప్రచురించియుండును. ఈ సభ కాంగ్రెసు పక్షమునకు వ్యతిరేకముగ తీర్మానించునని వారికి సహజముగ భీతి జనించి యుండవచ్చును. ఆరు మండలములకు సంబంధించిన బ్రాహ్మణేతర సభకు ఆ మండలములందలి బ్రాహ్మణేతర ప్రముఖులెవరును అధ్యక్ష పదవికి లభింపక బోవుట వారి యనుమానమునకు ప్రధమ కారణము. అటు పిమ్మట, జాతీయాశయములకు ప్రతికూలముగ కృషిసలువ బద్ధకంకణలైయున్న రావుబహదూరు త్యాగరాయశ్రేష్ఠిగారి నా సభ కగ్రాసనాధిపత్యమునకు నియమించుట రెండవ కారణము. అందుచే బ్రాహ్మణేతరులు, కాంగ్రెసు విధానముతో నేకీభవించుచున్నారని వెల్లడించుటకు కొందరుత్సాహ తీతయముతో సత్ప్రయత్నముల గావించు చుండుట న్యాయముగ నున్నది. త్యాగరాయశ్రేష్ఠిగారి ఎన్నిక, సభామోదకులకే రుచింపలేదని, ఆంధ్రప్రకాశిలో చౌదరి గ్రంథాలయ కార్యదర్శియగు ఆంకినేడుగారు వ్రాసిన లేఖయే నిదర్శనము. “కోయంబత్తూరు, బిక్కనూరు, పులివెందుల, సభలకన్న బెజవాడలో జరుగనున్న సభ మిక్కిలి ప్రాముఖ్యమైనది. కావున త|| స్వ|| వాదుల మాయలలో జిక్కినవారి మనఃశంకము బాపుటకై శ్రీచారితో ఆలోచించి ఇంకెవ్వరినైన అధ్యక్షులుగ నియమించినబాగుండునని విన్నవించు చున్నాను.” అని ఆంకినేడు గారు వ్రాసిరి. ఎల్ల సందియములు బామునటులు, ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శిగారు ఆహూతులుకాని వారు సభలోకి

రానియబడరని స్పష్టపరచిరి. సందియము లెల్లరకు వీడినవి. అందుచే కాంగ్రెసుపక్ష మవలంబించిన బ్రాహ్మణేతరులు జాతీయపక్షవలంబుల కా తిధ్య మొసగెదమనియు, ఆహ్వానసంఘము వారు వారి యిచ్చవచ్చిన వారలకు ఆహ్వానము లంపుట యసమంజసమనియు, త్యాగరాయశ్రేష్ఠిగారిఎన్నికగూర్చి ఆహ్వానసంఘ సభ్యులందరకును దెలుపలేదనుమొనలగు విషయములతో మాకు తంతివార్త నంపిరి. ఆహ్వాన సంఘమువారి నిరంకుశముచే, స్వాతంత్ర్యపక్షవలంబు లగు బ్రాహ్మణేతరులు ప్రత్యేకసభ గావించ వచ్చును. ఒక్క విషయము స్ఫుటమగు చున్నది. బ్రాహ్మణేతరులు విశేష సంఖ్యాకులుగ నేతెంచిన, తమ తీర్మానములకు భంగము గలుగు నని యాసభానిర్వాహకులు భీతిజెంది యీ తీరున గావించి యుండవలెను.

మూంటాగూ గా రీ దేశమున కరుదెంచిరి. ప్రజాభివృద్ధికి స్వపరిపాలన మవసరము. సామ్రాజ్య దృఢత్వమునకు స్వపరిపాలన మవసరము. పరిపాలనాసౌభ్యమునకు స్వపరిపాలన మవసరము. సంక్రామ విజయమునకు స్వపరిపాలన మవసరము. పాలకపాలితుల యన్యోన్య ప్రేమానుబంధము బలపడుటకు స్వపరిపాలన మత్యవసరము. ఆర్థిక, పరిశ్రామిక, నైతిక, రాజ్యాంగ, నైతిక ప్రాబల్యమునకు, స్వపరిపాలన మవసరము. ఆంగ్లదేశ ప్రతిభకు స్వపరిపాలన మవసరము. న్యాయము, ధర్మమేగాక, స్వాధ్యముగూడ, స్వపరిపాలన మవసరమని చాటుచున్నవి. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో స్వపరిపాలన దేశమునకు లభింపక వీలులేదు. అట్టి స్థితిలో ఏటికెరురీదుట, ప్రయోజనవిరహితము. ఈసత్యము గ్రహించియైనను ప్రతికూలవాదులు సిరిరామోకా లక్షక, జాతీయవాదులకు శోధ్యుట యవసరము. బ్రాహ్మణేతర నాయకసభవారి తరుణమున కాంగ్రెసు సంస్కరణముల కామోదము దెలిపి తమ ధర్మము నెరవేర్చు గోరుచున్నారము.

తీరని దుఃఖము.

మొయిలుపత్రికకు, సానుభూతి జూపవలసిన తరుణ మాసన్నమయినది. ఒక్క తంత్రివార్త నిరుపయోగమయ్యెను. తంత్రివార్తలతితయించెను. సిడెకోహామ ప్రభువుగారు మొయిలుపత్రికకు అండయై నిలదిరి. కామన్న సభలోను, ప్రభువుల సభలోను హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారిని మాంటాగూగారిని నిందాస్పదుల జేయుటకు గావించిన ప్రయత్నములు నిరుపయోగములయినవి. కష్టసమయమున అక్కగకువచ్చెదరని దలచిన కర్జును ప్రభువు, పర్. జె. డి. రమణాస్థ వ్యతిరేకులయిరి. ఇంతటితో గలిగిన నాశాధంగము జాలక, నిన్నటి దినము టైముపత్రికయు, సర్ వెలంతురు ఛిరాలు గాల్గును యూరపిమను సంఘమువారి ఆందోళనమును నిరసించుట, గోరిచుట్టుపై రోకటి పోటయ్యెను. రూటరు తంత్రివార్తలలో టైముపత్రికాభిప్రాయము కొంత గుర్తముగ నుండెను. మొయిలుపత్రికకు స్వకీయ విలేఖరి అంపిర తంత్రి వార్తలలో మాత్రము, మొయిలుపత్రికారోషము పురిగొల్పు వాక్యములు కాన్పించుచున్నవి. బిసెంటుగారి నిర్బంధమే ఉచితము గాదని టైముపత్రిక యీ రీతిగ దెలుపుచున్నది. “బిసెంటుగారి నిర్బంధమును మే మంగీకరిం ప లేదు. ఆ మే విమోచనమునకు ప్రతికూలముగ జరిగిన ఆందోళనమున మేము పాల్గొనలేదు. ఎందుచేతననగ, ఆమె విషయమై యవలంబించబడిన కార్యక్రమము ప్రథమమునుండియు అనాలోచితముగనే యున్నదని మా విశ్వాసము. బిసెంటుగారు ఎట్టి ఆదరణ

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల!!

దీపావళి పండుగ!

ఆంధ్రులందరూ తమ శక్తివంతమైన తేజ పండుగ దినమున జాతీయ కళాశాలకు కానుకల సమర్పించి, ఆంధ్రమాతృభూమి గావించు బ్రాధితులు.

మునకు పాత్రులయినను గాకున్నను, హిందూ దేశపు కర్వత శిఖరముపై ఆమెను నిర్బంధావాసమునం నుంచుట, పొరబాటు. అక్కడ, సులభముగ నామె ప్రఖ్యాతిని సంపాదించెను."

ఈ వాక్యములచే, మెయిలుపత్రికయు తదనుచులు తమ ఊహాప్రపంచమున నిర్మించిన సాధము భగ్నమయ్యెను. వీరింతవరకు జరుపుచున్న ఆందోళనమునకు బునాదులు గూలెను. అందుచే మెయిలు పత్రిక తీరని దుఃఖ మనుభవించు వలసి వచ్చెను. నిన్నటిపత్రికలో ఛిరాలుగారి ఉపదేశము విని, లండను ప్రెస్సుపత్రిక తన యభిప్రాయమును ప్రకటించుట భావ్యముగ లేదని మెయిలుపత్రిక తెలిపినది. తిరిగి తన స్థానమును నిలువజేకొనుటకు మెయిలు పత్రిక ప్రయత్నించు చున్నది. సంస్కరణ ప్రదానముపై ప్రతికూలాందోళన ఆధారపడి ఉండలేదనియు, రాష్ట్రీయాధికారుల ప్రతిభ దగ్గించుటచే తమ యాందోళనము తీవ్రతజెందిన దనియు మెయిలు పత్రిక తెలుపుచున్నది. కాని వెంటనే ఈ వాక్యములకు భిన్నముగ వ్రాయబడినది. అతి త్వరితముగ మార్పులు గావించబడునేమో యని తమకు భయము గలిగినదట! ఒక్కమారు సంస్కరణముల నొనగినచో, యీ విధానము మార్పుటకు త్వరలో వీలుకడదని కలవర ముదయించినదట! కాని యంతకన్న నెక్కుడు భయ కారణము నిర్బంధవిమోచనమనియు, ఇట్టి కార్యములు జరుగకుండ వాగ్దానము జైకొనుట యవసరమనియు మెయిలు పత్రికాభిప్రాయము. ఎంత దాచినను, మెయిలు పత్రిక, యలజడికి కారణము, సంస్కరణ ప్రదానవిషయమని, తేటతెల్ల మగుచున్నది. ఇంతవరకును మెయిలుపత్రిక కొక యాశాభంగమునకు పేరొక యాశాభంగము తోడ గుచున్నది. మాంటాగూగా రెటులయినను హిందూ దేశము దమగిడకుండ జేయవలెనని జేసిన ప్రయత్నములన్నియు నిష్ఫలము లైనవి. మాంటాగూగారి రాకచే, మెయిలుపత్రికకు తీరనిదుఃఖము సంప్రాప్తమగుటచే, భారతీయులు సానుభూతిదెలుపుట యుక్తము.

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ సభ్యత్వము
విశ్వవిద్యాలయ సభ్యత్వపు ఎన్నికలో, జి. పి. నటేశ్వర, ప్రొఫెసరు కే. పి. రంగస్వామి అయ్యంగారు, గౌరవనీయులగు రావుబహదూర్ బి. యన్. శర్మగార్లు విజయము గాంచిరి. వీరెల్లరు తమ ఎన్నికను సార్వకలరచైద రనుటకు సందియము లేదు. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమున ఆంధ్ర సభ్యులు అత్యల్పసంఖ్యాకులుగ నున్నారు. ఆంధ్రుల కోర్కెలు విశ్వవిద్యాలయమున గమనింపబడుటలేదు. ఆంధ్రప్రముఖులగు బి. యన్. శర్మగారు సభ్యులగుటచే, అట్టికొరత గొంతవరకు తీరునని యూహించవచ్చును. వీరికి గల విద్యా విషయక జ్ఞానము, అనుభవము, విశ్వవిద్యాలయాభివృద్ధి కుపయోగించబడునని నీ శ్వసింపుచూ, నూతన పదవి భించినందులకు వీరి నభినందించుచున్నాము. ఎట్టి ప్రాతినిధ్య విధానమందయినను, విశ్వవిద్యాలయ ప్రతినిధులుగ నన్ని భాషలకు సంబంధించినవారు, శాసన నిర్మాణ సభ్యులుగ నుండుట యవసరము.

మహమ్మదీయ నిర్బంధితులు
వీరి విమరల విషయమై దేశీయులలో వట్టుదల హెచ్చినది. వీరి నింతవరకు విముక్తుల గావించకబోవుట ఆశాభంగమునకు కారణమగుచున్నది. ఈ విషయము గూర్చి యోలో చించుటకు చెన్నపురి పౌరులమహాసభ సోమవారమున ఘోష

హాలులో, హిందూ పత్రికాధికారులగు యన్. కస్తూరిరంగయ్యంగారి యధ్యక్షతక్రింద జరుగును. మహమ్మదీయ నిర్బంధితుల విముక్తి కైక్రొ సాధనము లవసరమో, ఆ సభలో విచారించబడును. రాజకీయ నిర్బంధితులెల్లర తమూపదగును, యీ సభవారు ప్రయత్నములు చేయుట భావ్యముగ నుండును. పలుకుబడి గలవారికొరకు మాత్రము ప్రయత్నముల జరిపి, తదితరుల బాగోగుల గూర్చి యోలో చించకబోవుట ధీమతముగాదు.

ఇండియా మంత్రిగారు

బొంబాయికి వచ్చుట
వారి సహచరులు

రైలు హాజరులు ఇ. ఎస్. మాంటాగూ (ఇండియా మంత్రి) డి. మోహన్ ప్రభువు పార్లమెంటు ప్రభువుల సభ సంభాష్యుడ; సి. ఎస్. రాబర్ట్స్ (పార్లమెంటు సభ్యుడు) సర్ విలియం డూగ్లెస్ (ఇండియామంత్రి సంఘసభ్యుడు); ఎం. సి. పెటన్ (ఇండియా కార్యాలయమునకో కార్యదర్శి) కే. పి. ఆంటోనీ (కార్యదర్శి); పార్లమెంటు (సహాయకరంగ కార్యదర్శి)గార్లు ఈనెల 9వ తేదీని బొంబాయిలోనికి వెంటనే డిల్లీకి వెళ్లెను. ఇట్లన్న రాయలు కాలేజీ ప్రెసిడెంటు సర్గను జనరలు సర్ బార్ని మెక్స్సుగారు గూడ నిన్ననే ఆంగ్లదేశము నుండి బొంబాయికి వచ్చిరి. వీరు హిందూదేశమునందలి వైద్య కాలల నన్నిటిని వివరముగ పరిశీలించవచ్చునని తెలియుచున్నది. ఆసోసియేటెడ్ ప్రెస్ విలేఖరు డొక్టరు గూడ ఆనామిదనే బొంబాయికి వచ్చెను. ప్రయాణమున తొందర లేమియును కలుగ లేదు. ఇండియా మంత్రిగారు ను సహచరులు సామాన్య ప్రయాణికుల వలె ఓడనై నందరితోను కలసివెలసి యుండిరి. వారిరాకనుగూర్చి నిత్యులకు వారు ప్రత్యుత్తరము నీయలేదు. ఇండియామంత్రిగారు ఇప్పటికిని భారాభావముతోనే యున్నారు. నెలైంబరునెల 20-వ తేదీ చేయబడిన ప్రకటనమున కనుగుణముగ నెట్లు పనిచేయదగునని ఇంటి రాజప్రతినిధి రాష్ట్రాధికారులు మున్నగు అధికారులతోను అధికారులతోను ఆలోచించుటయే వారి సంకల్పము. అయిన ఏవిధానమును నిర్ధారణచేయలేదు. అన్ని పక్షముల వారిభావములను వివరమున నిర్ధారణచేయరు. ఘోషణగారు ఇండియామంత్రిగా నన్ను ప్రజే ఇండియాకు రావలెనని వారిని మెప్పుభ్యుప్రభువుగా రాహ్వానించిరి. మాంటాగూగా రావదనిక రాగానే మరల వీరి నాహ్వానించిరి. వచ్చిన వారందఱును ఘోషణకులకుటచే నిష్పాక్షికముగ విచారణ జరుగగలదనట నిశ్చయము. ఇండియామంత్రిగారు మరల నాంగ్లదేశమున కేగువరకు సభ్యకసానము ప్రకటించబడదు. మాంటాగూగా రేయేపట్టణముల కేగుననియు ఓడమిద నన్న వారికి వివరములు తెలియలేదు గాని ఆయా ప్రదేశములలో వాన జరుపు సంభాషణలు ఇష్టాగోష్టి క్రింద భావించబడును గాన నది ప్రకటించబడదు. సంచారమునందలిను ఇండియాప్రభుత్వ వర్గమువారి యొక్కయు రాజప్రతినిధి గారియొక్కయు సహకారముతోనే మాంటాగూగారు పని చేసెదరని ఆధిలేఖకుడు తెలిపెను.

మాంటాగూగారి సంచారములనుగూర్చి టపాలకచేరీలవారి కీయబడిన ఉత్తరువులనుబట్టి ఈ దినపత్రికములు తెలియుచున్నవి. వైదికపరిపాలనకు వారును రాజప్రతినిధి గారును గూడ బొంబాయి నుండియు మాంటాగూగారితో నుండును. వారిప్రత్యేకపు రైలుబండి కాలనిర్ణయము.

9-వ తేదీ శుక్రవారమురాత్రి 10-30 గంటలకు బొంబాయినుండి బయలుదేరి 10-వ తేదీ ఉదయము 6-45 గంటలకు భూషమలకు బండిచేరును అటనుండిమరల 7 గంటలకు కదలి 9 గంటలకు డామగరగమకు చేరును. 9-30 కంటుండి

కదలి మధ్యాహ్నము 1 గంటకు హార్నికేవలను అటనుండి 1 1/2 గంటలపాటుకాలము 4-45 మిను సాలమల పురమునకు చేరును. అచటనుండి 5 గంటలకు కదలిరాత్రి 8 గంటలకు సగూరియాకు చేరును. అటనుండిరాత్రి 9 గంటలకుకదలి 11-వ తేదీకి ఆదివారము నాడు దయము 6-45 ని కు పాల్వూకు చేరును. అటనుండి 7 గంటలకుకదలి ఆనాడుదయము 8-30 గంటలకు ఢిల్లీగరమునకు చేరును. దీనినిబట్టి రేపు ఉదయము 8-30 గంటలకు మాంటాగూగారు ఢిల్లీగరమున చేరెదరు. అచట వారముదినములందున ఇదివరకు ప్రకటించబడినది. ఆవలి వివరములు తెలియవు.

కాంగ్రెసు ప్రతినిధుల సందర్శనము.
ఈనెల 15-20 తేదీల మధ్య కాంగ్రెసు లీగ ప్రతినిధులకు మాంటాగూ మెప్పుపట్ల ప్రభువుగార్లు దర్శన మొసంగుదనియు ఆదినము నిర్ధారణగానే చేసేవేగా తంతి వార్తలు పంపబడుననియు ప్రతినిధిసంఘసభ్యు లందరును ప్రయాణసన్నాహములో నుండవలె ననియు ప్రతినిధి సంఘ కార్యదర్శులు న్యాపతి సుబ్బారావుమంటు గా వజీబు ముస్సెన; సి. పి. రామస్వామయ్యగార్లు ప్రకటించిరి. హోమయూలు విజ్ఞప్తి.

హోమయూలువిజ్ఞప్తి నుండి 15-20 తేదీలమధ్యనే యొ సంగబడుననియు సభ్యులు ప్రయాణసంసిద్ధులుగా నుండవలె ననియు తంతివార్తలు పంపబడుననియు హోమయూలు జనరలు కేకటరీ సి. పి. రామస్వామయ్యగారు ప్రకటించిరి. మా మూలవ్యాసము.

గౌరవనీయులగు పండిత మదన మోహన మూలవ్యాసగారికి కొంచె మస్వస్థతగ నుండుటచే కొన్ని రోజులవరకును కొంతవరకు పుచ్చుకొందు రని తెలియుచున్నది. మాంటాగూగారిని సందర్శింప వలసిన నాటికి వీరికి సంపూర్ణ రోగ్యము కలుగునని విశ్వసించెదము.

బెజవాడ బ్రాహ్మణేతరసభ.

బెజవాడ, నవంబరు 9.— బెజవాడలోని జాతీయ మహాసభోద్యమ (కాంగ్రెసు సంస్కరణ) ఆమోదక సంఘము వారు మద్రాస్ ప్రపంచ ల బ్రాహ్మణేతర సభకు వచ్చు జాతీయోద్యమమును కూలు రగు వారి నాదరించి, జాతీయసభాసంస్కరణ ప్రతిపక్షుల ఉద్యమములను ఖండించుటకును జాతీయోద్యమరేతి పక్షు లెక్కువ నాయకులని తాము నిర్ణయించుకొనినవారికి టికెట్టులను బంపుటయు, ఆహ్వానసంఘమువారితో ముందుగా యోచించకుండ త్యాగరాయ నెట్టిగారు సభ్యులుగా నేర్పబడుటయు మున్నగు అక్రమముల నాడేసింది బలముగ ఖండించుటకును సభ్యసభ గోరి విశేషప్రయత్నములు సలుపుచున్నారు. ఆంధ్రదేశము నందు రాష్ట్రీయసంఘశాఖ నేర్పబడుట కేర్పాట్లుచేయబడుచున్నవి. కాంగ్రెసుపక్షనాయకుల బ్రాహ్మణేతర లందఱును ఈనెల 11 వ తేదీని బెజవాడకువచ్చి సభను జయప్రదముగ నడుప బ్రార్థితులు. (తంతివార్త).

బెజవాడలో కాంగ్రెసు ఉత్సమువారి సందేశము.

వేంకటసుబ్బారావు గారి డిల్లీ వ్రాసిరి. కొంతమంది కుట్రచేసి కాంగ్రెసు విధానమునకు వ్యతిరేకముగ తీర్మానించుటకు సభ చేయదలచిరి. ఆహ్వానసంఘమువారిందరితోను ఆలోచించకుండ త్యాగరాయ నెట్టిగారిని అధ్యక్షతకు నియోజించిరి గాన నందులకు కుట్రదారులను నిరసింపుచు కాంగ్రెసు పక్షమువారు యువకుగా పరిచేయుచున్నారు. కాన కాంగ్రెసుపక్షము సంగీకరించు బ్రాహ్మణేతర లందరును ఆదివారము నాడుదయమునకు (రేపు) బెజవాడకు ముఖ్యముగా రాగోరెదము.

మాంటాగూగారికి తంతివార్త

చెన్నరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కమిటీవారు ఇండియామంత్రి మాంటాగూగారికి నిన్న నిలువ తంతివార్తను పంపిరి. ఆంగ్లదేశముల సదభిప్రాయమును గొనవచ్చిన తాము భరతఖండమున నడుగిడు తరుణమున మేము తమకు మనఃపూర్వక స్వాగత మొసంగుచు 1916 వ సంవత్సరమున దేశీయ మహాసభవారు కోరిన సంస్కరణముల ఇంగ్లాండు దొరకనము వా గొనంగలరని ఆనించుచున్నాము.

(ప్రతిపక్ష వజ్రస్థి.)

అంపర్ణము, నవంబరు 8:— తటస్థదేశీయ సంఘము యొక్క డబ్బి కాఖవారు దొరతనమువారివైఖరి నంగీకరింపక తమయనస్సుతో దెలిపిరి. తల్పత్రీమార్తల రాయబారమును మరల పూర్వస్థితియం దుంచవలయునని కోరుచు అనేకమంది వర్తకుల ప్రధానమంత్రిగారి కొకమహిళకు నంప ప్రయత్నించుచున్నారు.

టెర్రీ-

జెరునలము సిరి.

అంధ్రము, నవంబరు 8:- హండిల్లు బాల్లు విలే ఖకు డిల్లు వ్రాయుచున్నాడు:- వెలస్టీ నందలి తురుక్క సర్వసేనాని దిశ్మల్ పాపాగారు ఒకమారు భోజన సమయ మున తామింకను వెనుకకు బోవలసి వచ్చుట సంభవించ గల దని చెప్పిరి. జెరునలము ఎదిరింపబడ వచ్చు ననియు, అదియు నురక్షితముగ లేదనియు చెప్పిరి.

అంధ్రము, నవంబరు 8:- కోల్‌ను గజెట్టు కన్వెంటి నోపించునందు ఆకలిబాధ విశేషముగ నున్నదనుచు నిట్లు వ్రాయుచున్నది. 11వ తేదీనుండియు వారమునకు మూడుదిన ములు మాంసాహారమును విడుచుట తగు ప్రయత్నములు చేయబడును. కట్టెలను చాల తక్కువగా నున్నవి. నోటు పత్ర ములు నిరంతరము నిరసించుటకు పత్రములు విశేషముగ భయమును నూచించుచున్నవి.

వెలస్టీను విజయము.

అంధ్రము, నవంబరు 8:- ఈజిప్టు ప్రధాన శివరమువద్ద నున్న రైటుగారి విలేఖకుడు నవంబరు నాల్గవ తేదీ నిట్లు తంతునంపెను:- నేటివధ్యాహ్నము మేము బీరీ బా కుత్తర మున శత్రువుల నెదిరించితిమి. గాజా ముఖ్యభాగముమీద శత్రు వులొకదాడి నొసరింప వారనేకవస్తువులతో తరిమివేయ బడిరి. డెయిరిసికు వద్ద శత్రువులు మరల గట్టుకొనిన రెయి ల్మే కా ర్యాలయమును మాఫిరంగిదళములు మరల గూలద్రోసి నవి. గాజావద్ద నున్న సంతకప్రదేశముల ముట్టడి యింకను జరుగుచునేయున్నది.

నవంబరు 5 వ తేదీనాటి తంత్రివార్తలో నాతడిట్లు తెలియజేయుచున్నాడు:- రాత్రంతయును నురునాడు పగలు చాలకాలమువరకును తురుక్కదళములమీద గుండెవర్షము గురిపించబడెను. తురుక్కలందులకు ప్రత్యుత్తరముగ నొసరిం చిన యుద్ధ మసాధారణముగ నుండెను. గాజాకు పశ్చిమ మందున్న క్రొత్త ప్రదేశమును తురుక్కపదాతి దళములు భయంకరముగ నెదిరించినవిగాని తుద కవి తరిమివేయబడినవి.

కందకములు మొదలగువానిమీదను గిడ్డంగి కొట్టమీదను మా విమానములు బాంబుల నట్లనే ప్రయోగించుచున్నవి.

శత్రుల ప్రతియుద్ధములను తరిమివేయుట.

అంధ్రము, నవంబరు 8:- ఈజిప్టు ప్రధాన శివరమువద్ద నున్న రైటుగారి విలేఖకుడు నాల్గవతేదీనిట్లు తంతునంపెను: మానూతనస్థలములలో నెడలభాగమునై శత్రువు లొసరించిన అయిదవ ప్రతియుద్ధమున శత్రువులకు విశేషవ్యూహ గతిగి వారు తరిమివేయబడిరి. శత్రువులరెండవం క్రియం గుండు బల వత్తర ప్రదేశము నీ మేము స్వాధీనము చేయుచున్నాము. ఈ యుద్ధ ముందన మాంబులతో దానినినిట్టికి చేరు 207 గురు శి ద్యోగస్థలము, 2100 లాదండి నైనిబలము బల్లుకొంటును. నిమాన ములు మహా తీవ్రముగ అందఱు ముట్టుకొందుచున్నవి. బీరీ బా కీకాన్యమువందలి మున్నపురాళ్ళ కొండలపట్టి మా యాల్మికదళము కొంత ప్రదేశము నాక్రమించెను. అదేవ శత్రువు లతి బలహీనముగ నెదిరించుచున్నాను. ఇసుకధూసులు విశేషముగ చెలరేగుచున్నవి. ఎండయు అలసటయు విస్తారముగా శ్రమదెట్టుచున్నను, మా వైద్యములు అన్నత మగు నుత్సాహమును జూపుచున్నవి. పగ లేపును ఎండ మహాతీవ్రముగ నుండునో ఆసమయములందు జనరలు ఎల్లెంటి గారు పైనికుల జూచుటకును వారి కుత్సాహము నొసగుట కును దీర్ఘ ప్రయాణముల జేయుచున్నార.

శత్రువుల పరాజయము.

అంధ్రము, నవంబరు 8:- 6 వ తేదీ నాటి తంత్రివార్త లో నా విలేఖకుడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:- నిన్నటి ఉదయ ము తురుక్క పదాతిదళములు న్యూజీలాండు ఆల్మికదళముల నెదిరించినవి. నిన్నటి మధ్యాహ్నము బీరీ బా కుత్తరతటము నం దున్న కొండలలో నెదిరించినవి. ఆయినను మరఫిరంగుల హతబడి అవి చెల్లాచెదురుచేయబడినవి. 300 మంది మరణించిరి. వైమానికులు ఆల్మిక దళములమీద విశేషముగ బాంబులను వేసిరి. అట్లు అట్లాల్ వైషమమీద గూడ వారు బాంబులను వేసిరి. నేటి యుద్ధమును పదాతి దళములు బీరీ బా కు వా యుద్ధమున వై దీలను తుపాకులను బట్టుకొనినవి.

మొసపాటేమియా నివేదనము.

అంధ్రము, నవంబరు 9:- మొసపాటేమియా నివేదన మందు నేరాకోపితులైన యుద్ధ్యోగియులు తగిన సమాధాన ముల చెప్ప నాతురతపడుచున్నారని మెక్స్ న్యుగారు ప్రజల ముందీసున దెలిపిరి. సైనికసంఘము వారింక సమాధానముల కొరకు వేచియున్నారని తా నిజవరకు చెప్పినసంగతి కాధార ము గన్పించదు. అది ఆయా యుద్ధ్యోగియుల గౌరవమునకు హానికరముగ గూడ నున్నది. సగముజనరలు బాబ్తిగారి వాఙ్మూ లము ప్రకటింపబడునా, ఆశ్చర్య సంఘమున నియోగించుట తప్పిదము కాదా యని ప్రశ్నింపగా కమిషనువారే యతని నియోగించుటకు కారణమైరియు, మట్టిమక్కుగా రే వెల్లుండి నను సరే యనిరనియు తమ యభిప్రాయమని వారు బదులు చెప్పిరి.

అమెరికా

అమెరికా సం దేశము.

అంధ్రము, నవంబరు 8:- అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్ర ములనుండి అత్యంత అమాల్వగురు సందేశమును గొని కర్నలు హానుగారి యాజమాన్యమున కొంతయండి ప్రతినిధులువచ్చిరి. సైనిక, నావిక, ఆర్థిక, అనుభవజ్ఞుల సేకయంది వారి వెంట వచ్చిరి. సైనికాధికారవర్గ ముఖ్యుడును నావికాధికారియు నగు జనరలు బ్రెస్సుగారు గూడ వచ్చిరి.

వాషింగ్టను, నవంబరు 8:- మొయేడూగారు "లిబర్టీ లోను" 92 కోట్ల 80 లక్షల పానులయ్యెనని చెప్పిరి. లాస్యింగు గారిట్లు తెలియజేయుచున్నారు:- పోలి సులో జరుగబోవు మిత్రమండలి అంతర్జాతీయసభకు కర్నలు హానుగారి యాజమాన్యమున బోవుప్రతినిధిసంఘము వారు ముర్రీక్షము ప్రేక్షుటకునెరిరి. ఈసభ కేవలము యుద్ధసభగ నే యుండునని వారు చెప్పిరి.

కాంగ్రెసు లీగు స్పీమును బలపరచుట:- పూనానగ రమున మహాగూసింగు గారి ఒక బహిరంగసభ నాహ్యనింప గుమారు 10 వేలమంది సభకు విచ్చేసిరి. అన్ని జాతుల ప్రతి నిధులును సభకు విచ్చేసిరి. అందఱును కాంగ్రెసు లీగు స్పీ మును బలపరప తమ కుతూహలమును వెల్లుచిచ్చిరి. నిమ్న జా త్యుద్ధరణ సంఘాభ్యుత్థుడు వి. ఆర్. పిండ్లగూరు సభాధి పత్యమును వహించిరి. అన్ని తరగతులవారి తరపునను వారు తమ అభ్యుత్త కో ణ న్యాయమున స్వ పరి పాల క ను గో రి రి. మ హా రా ష్ట్ర లు రెం డు వందల సంవత్సరముల క్రిందటనే స్వపరిపాలన సమర్థవించిరి. అందుచేత స్వాభావికముగ వారు స్వపరిపాలన కన్యాయ నున్నాను. ప్రస్తుతసమయమున కలతలేదైయు ప్రయత్నములన్నిటి గర్హించి యితరుల ప్రాహ్మజేతకులలో గొందరు చెప్పిన అబద్ధవాద మల కన్నీటికిరిచితిని ప్రత్యుత్తరముల మొదలు, రాజభక్తి తీవ్రతను మానెనాది కుబడిన వి స్మయ కాంగ్రెసును పలకనై నది చి స్తానము అ వాటి గారి చే ప్రతిపా దించబడి ప్రాహ్మజులు, మహాగూప్తులు, మహావీరులు గు,కోపట్టు,తీ త్రిములు,రామోషీలు మొదలగు అన్ని లోకగు లవారిచేతను నానిబలపరచబడెను.లోకమాన్య తెలంగాన తీర్మాకమును బలపరచుచు నిట్లు చెప్పిరి. అన్ని జాతులనాకి సభలో ప్రత్యామ్నాయము నునువచ్చు సభికులసంఖ్య పెరిగినాయి, సాధ్యము కట్టిపోవగలదు. వైశ్యుల మహారాజు గారు సహితము తమ సంస్థానములో గ్రామజంచాయతలుం దు వర్ణప్రాతినిధ్యమునకు తగిన యేర్పాటులు గావింపజాల తుండిరి. ప్రాహ్మజులు హిందువులుకాని సర్ దిన్నావాచా, సర్ ఎబ్రహీము రహింతులా మొదలగునారిని తమ ప్రతినిధు లుగ నెన్నుకొనుచుండే అధికారమంతయు ప్రాహ్మజుల స్వాధీనమగు ననుమాట కర్థములేదు. తీర్మానము లసధికారుల కంపుట కధ్యక్షుని కధికార మాయబడెను.

మలబారు జిల్లాలోని తల్లి జమిందారి:- ఈజమిందారి లోని శివాలయమునకు పోవురోడ్డుమీద తక్కువజాతులనా రెనరును పోగుడదని జమిందారి కలక్టరుగారు తీర్మానించి రోడ్డుకు రెండుప్రక్కలను కట్టినబోబుబల్లలను ఎవరోఎత్తు కొని పోయినందున తిరిగి కొత్తబల్లలు కట్టబడినవి. తల్లిజమిం దారిలోని తియ్యాలీశాతివారందరును రేపటిదినము(11-11-17) న పురమందిరమున నొకసభచేసి కలక్టరుగారి తీర్మానము ఆ తేదీన చేయుదురు. అని ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

పంజాబు రాష్ట్రము

సంస్కరణములు

పంజాబు శాసనసంఘసభ్యుల మగు మేము కాంగ్రెసు లీగు సంస్కరణవిధానము నామోదించితి యని ఈదినున వివ రింపబడిన పేర్లు గలవారు ప్రకటించిరి. పశ్చిమ సైన్యభాగమున దూరుగారు (పంజాబు కిశ్వవిద్యాలయ ప్రతినిధి) రాయబహ దరు బక్షి సోహ నాయు బహదూరుగారు జలంనరు డివిజను జిల్లాబోర్డుల ప్రతినిధి, దివానుబహదూరు దౌలత్ రాయగారు ఉత్తరభాగము మ్యూనిసిపాలిటీల ప్రతినిధి; ఖానుబహదూరు మాతీనుబహదూరు అని యాఖాను గారు రావల్పిండివిజనుజిల్లా బోర్డుల ప్రతినిధి; ఖానుసాహెబు మీర్జా మహమ్మదు ఇక్రము ఖానుగారు లాహోరు డివిజను జిల్లాబోర్డుల ప్రతినిధి; రాము బహదూరు రయిబాదా భగత్ రాము సయ్యదు రిజానుమ్య గార్లు నెంట్లలు డివిజను మ్యూనిసిపాలిటీల ప్రతినిధులు, పండిత జ్యోహరులాలు భాగవ గారు తూర్పుభాగపు మ్యూనిసిపాలిటీల ప్రతినిధి.

యావద్భారత యుర్యేద ప్రతినిధిసంఘము.

కలకత్తాలో సుప్రసిద్ధ ప్రధానాయుర్యేద వైద్యులకు కవిరాజ యోగింద్రనాథ సేను కవిరాజ జ్ఞానేంద్రనాథ సేను, సుధీంద్రనాథ సేనుగార్లు ప్రతినిధి సంఘమువారిలో కలసి మని చేయుటకు ఈ నెల 8 వ తేదీ ఉదయమునకు ఢిల్లీ నగరము నకు వెల్లిరి. 8వ తేదీ నా ఉదయమున 6-80 గంటలకు కల కత్తా బండి ఢిల్లీకి వచ్చును. గాన కవిరాజులకు స్వాగత మొసంగుటకు చెన్నపురి నుండి వచ్చిన ఆయుర్యేద మార్తాండ కేశవబ్రహ్మణి వైద్యుర్యేద పండిత డి. గోపాలాచార్యులు గారును జయపూనుండి వచ్చిన స్వామీ లక్ష్మీరాం వైద్యుర్యేద గారును ఇతరులును స్టేషనుకు వెల్లి కవిరాజులకు స్వాగత మొసంగి తోడ్కొని వెల్లిరి. ఆనాడు సాయంకాలము 4 గంటలకు సభజన పబడెను. ఆసభయందు ఢిల్లీవైద్యులు తమ నగరమునకు వచ్చిన సుప్రసిద్ధాయుర్యేద వైద్యు కేఖరులగువైన వివరింప బడిన వారికిని ఇతరులకును స్వాగత మొసంగిరి. కవిరాజులు మున్నగు సుప్రసిద్ధాంగతులల పక్షమున జోగింద్ర నాథసేనుగారు ఢిల్లీ వైద్యులకు వందనముల తెలిపిరి. ఆయుర్యేదము నందు సంస్థా నాధిపతులు చాల శ్రద్ధ వహించు చున్నారు. రీవా, ఆల్మోరా మహారాజులు భూరివిరాళముల నొసంగిరి. తక్కిన సంస్థా నాధిపతులు గూడ నొసంగ గలరు.

గుంటూరు శ్రీసనాతన ధర్మచండలివారి 11వ వార్షికో త్సవ విగ్రహం 6వ తేదీన చివరకు రై సత్యవత్సవగారి యధ్యక్షత క్రింద జరిగినది. 600 మంది నారీశులు వచ్చిరి. 12 గంటలయి కార్యదర్శిగనుండి విశేషముగ పాటుపడిన ఇప్పుంగుట వేలక మూలముగారు గ్రామాంకము వెల్లియుండుటచే సభయందు లోటుగ నుండెను. సభ్యురాంశ్రలో కేశవులు గంధిగారి మహా జనునందు బహుళులుచేసిరి. సభ్యురాండ్ర కరతాళధ్వనులతో ఇవిజనాధ్యక్షులులలోను సభ నిలిచెను. (ఒక సభ్యురాలు)

నోటీసు.

948

నర్సారావుపేట శ్రీకృష్ణ మునశ్రు కోర్టులో

(1) O.S. 449 రు వాది - పశ్చిమపాటి రామలింగయ్య, ప్రతివాదులు - పల్లి శీరాచానుమ్మ వద్దెరాలు ఈ నెంబరులో 2 ప్రతివాదిలయిన పశ్చిమపాటి కృష్ణ వేణమ్మకు దావానోటీసునిమిత్తం 14-11-17, తేదీ వాయిదా అయియున్నది గనుక సదరు వాయిదారోజు పగలు 10 గంటలకు కోర్టుయెదుట హాజరయి తెలియచేసుకొనేది.

T. Chandrasekhara Rao B.A.,
Pleader for Plaintiff

(2) O.S. 651 17 రు వాది - పశ్చిమపాటి రామలింగయ్య, ప్రతివాదులు - బండ్ర వీరన్న వద్దెరాలు ఈ నెంబరులో 2 ప్రతివాదిలయిన పశ్చిమపాటి కృష్ణ వేణమ్మకు నోటీసు నిమిత్తం 14-11-17 వాయిదా అయి యుండియున్నది. ఆ వాయిదారోజు పగలు 10 గంటలకు కోర్టుయెదుట హాజరయి ఆక్షేపణలు యున్నయెడల తెలియచేసుకొనేది.

8-11-17, T. Chandrasekhara Rao B. A.,
Narasaraopet, Pleader for Plaintiff.

స్థానిక వార్తలు

(0)

మహారాష్ట్ర విద్యార్థి:— దీపావళి నాడు ఇంట్లోకినిపోయి నిధికి ధనమును సమకూర్చుటకు నిధి కార్యదర్శి ఇ. కనాయకరావుగా తేర్చబడిరి.

దక్షిణ యిండియా బ్రహ్మ సమాజము:— రేపు సాయంకాలము 6 గంటలకు ఉపాసనా మందిరమున (97 అన్నాపిల్ల రోడ్) ప్రార్థన జరుగెను.

దక్షిణాఫ్రికా టిప్:— ఈ టిప్ జాగరణ పోస్టాఫీసులో ఈ నెల 18 వ తేదీ మంగళవారమునాడు సాయంకాలము 5-25 నిమిషములకు కట్టివేయబడెను.

శ్రీ సంగీత శాల:— రేపు సాయంకాలము 4-15 ని॥ కు బాద్మిటపున మత్త్యాలపేట లింగిపెట్టి వీధి 22-వ గృహమున కొర్రాడు రంగనాయకి గాన సభ జరుగెను.

సీమటాప్:— వైలంజిడి సకాలమునకు వచ్చినచో సీమటాప్ రేపు ఉదయము 7-30 గంటలకు బటువాడా చేయబడును. టిప్ నెట్టెలు 7 గంటలకు వాయిదాపెట్టబడును.

దీపావళి:— ఈ నెల 18-వ తేదీ మంగళవారమున దీపావళి ఆమావాస్యయగుటచే చెన్నపురి హోటల్స్ నగరమున దలి యిరిగి న్యాయస్థానములను ఆదిత్యమున మూసివేయబడును.

ట్రైప్లికేను సంగీతసభ:— వేంకటాచలచెట్టివీధి, 1-వ గృహమున నవంబరు 11-వ తేదీన సాయంత్రము 4 గంటలకు కంజీవరము ధనకోటిగారున, ఆమె మమమరాలను ట్రైప్లికేనులో సంగీతము పాడెదరు.

ఇ. డి. స్క్రిప్టుగారు:— రాజధాని ప్రధాన మేజిస్ట్రేటుగారి తీర్మానమునైన వీరు హోటల్స్లో ఆపిలు చేసిరి. హోటల్స్ వారు దిగువ కోర్టు తీర్పును ఖాయపరచి ఆపిలును కొట్టివేయటచే నిన్నటి దినమున వీరు సార్వభౌమ దిగ్ గారిచే ఖయిదునకు తీసుకొని పోబడిరి.

నాయకులసభ:— రేపు ఉదయము 8 గంటలకు వాలుటాక్సు నాటకశాలలో నాయకులసభ జరుగెను. ఇండియా మంత్రిగారు చెన్నపురికి వచ్చినపుడు వారికి విజ్ఞప్తి నన్నించుటనుగూర్చి సభవా రాలోచించెదరు.

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయపు సభ్యులు:— జి. పి. సర్కెట్, ప్రొఫెసరు కె. పి. రంగస్వామి ఆయంగారు, గా. డి. ఎస్. శృంగారం చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయపు సభ్యులు గ నెన్నుకొనబడిరి.

చిత్రకట లేఖకు నిధి శీత:— తిరువళ్ళూరు జైల్లో రోడ్లలో నడచించుచున్న సయ్యదు మహమ్మదు సాహేబుగారి ఇంటిపై దాడునకురంగును పూయించుచున్న మాజీ క్యమునెట్టి అనంతకు 8 గంటల 28-వ తేదీన సాహేబుగారు, ఇంటిపై సమయమున సుమారు 2 వందల రూ॥ లు విలువగల నగలను ఆపహరించిట్లు నెట్టిపైకేసు చేయబడెను. రాజధాని ప్రధాన మేజిస్ట్రేటుగారు కేసువిచారణచేసి వానికి 6 మాసములు కఠినశిక్ష కేధించిరి.

సెంటుజార్జి వైద్యసహాయక సంఘము:— వై సంగమవారి యామస్యముండ్రం ఈ నెల 19 వ తేదీన మేడ్టిగారు విక్టోరియా పురమందిరమున చెన్నపురిలోని మురికినీటి కాలకలనగూర్చి ఉపన్యసించును. సెంటుజార్జి ప్రభువుగారు ఆగ్రాగనాధిపత్యము వహించెదరు. ఈ సంవత్సరము డిశంబరునెలలో మే2రు కిరీకు పేట్రిక్కుగారు 'మోద్యప్తిని కాపాడుకొనడు' అను, విషయమును గూర్చియు, 1918 వ సంవత్సరము జనవరి నెలలో డాక్టరు పి. పి. డెర్ నాన్ డెజ్ గారు మురికి దానికలన కలుగు ఉపద్రవములనుగూర్చియు, ఆ సంవత్సరము ఫిబ్రవరి నెలలో డాక్టరు యు. రామారావుగారు పాఠశాలలో నేర్పడు శారీరకమును గూర్చియు ఉపన్యసించెదరు. ఉపన్యాసములలోని యంశములు బొమ్మల మూలమున ప్రత్యక్షముగ కనుపఱచబడును. రిజర్వడు స్థలములకు మాత్రము టిక్కెట్లు విక్రయింపబడును.

ప్రారంభ విద్య:— ఈక్రిందిపేర్లుగల ప్రముఖులు నేటిదినమున 11½ గంటలకు ఈనగరమున గవర్నరుగారి మందిరమున సమావేశమై యానెల 20వ తేదీన జరుగు చెన్నపురి కాననిర్యాణసభలో నుపాదించబడుటకు ప్రారంభ విద్యను నెకెండ్రీ పాఠశాలలలో నేర్పబడువిద్యను ఆభివృద్ధిగావించు విధానమును గూర్చిన విల్లును తయారుచేయుదురు. 50 అలెక్జాండరు కార్మ్యగారు సభాధ్యక్షత వహించెదరు. ఆర్. పి. గ్రహము; దివానుబహదూరు ఆర్. రామచంద్రరావు, జె. హెచ్. ప్రోస, హెచ్. ఛాండియను, ఆర్. జి.గ్రీవు, ఖాన్ బహదూరు అజిత్ దీన్ సాహెబ్ బహదూరు, నగరిమానాయుడు, మోవిల్ల రామచంద్రరావు, పి. ఎస్. కృష్ణరావు, టి. రంగచారి, ఖాన్ బహదూర్ అహమ్మదు తిండి సురకాయకు, రికరెండు బార్నిపిల్లెస్ డ్రెస్సు రికరెండు ఫాదరుకున్న టి. ఎం. నాయగార్లు విద్యా విషయముల అధికమగు నాదరముగల సెంట్రెండు ప్రభువుగారే యాసభను తెరచెదరు.

మహమ్మదాలీ షాకతాల్పార్గ విమోచనము.
గోష్ఠిహాలులో గొప్పసభ
ఈనెల 12 వ తేదీ సోమవారమునాడు సాయంకాలము 5-30 గంటలకు బాద్మిటపున, ఆర్మీయను వీధి, వై. ఎం. ఐ. పి. మందిరమునందలి గోష్ఠిహాలులో ఆలీషాహులను వెంటనే విడుదలచేయ గోరుట కొక మహాసభ జరుపబడును. ఆసభకు ఎస్. కస్తూరి రంగయ్యంగారి అధ్యక్షత వహింప సంగీకరించిరి. అని ఈ దిగువవివరింపబడిన పేరులగుల వారాహ్వన పత్రికను ప్రకటించిరి. డాక్టరు 50 ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్య; అనివి వెంటమ్మ; దివానుబహదూరు సి. కరుణాకరమిశ్రము; బి. పి. వాడియ; ఎస్. కస్తూరి రంగయ్యంగారు. జి. పి. నరేశను, సాదుల్లా సాహెబు, పి. రంగస్వామయ్యంగారు, ఎస్. వీరరాఘవాచారి, కే. ఎస్. వీర రాఘవాచారి, టి. రంగనాథం; ఎస్. సత్యమూర్తి; సి. గోపాలమిశ్రము; విద్యాసాగరపాండా; కే. ఆర్. గురుస్వామయ్య; టి. ఎస్. నరేశశాస్త్రి; గా. కే. పి. రంగస్వామయ్యంగారు; డి. ఆర్. బాలాజీరావు; చంద్రశేఖరయ్య; టి. వి. వెంకట్రాయయ్య; పురాణం నాగభూషణంపంతులు; గా. టి. రంగాచారి; పి. వెంకట్రాయలయ్య; టి. వి. గోపాలస్వామి; సి. జానకిరామరెడ్డి; సి. పి. రామస్వామయ్య; జి. ఎస్. ఆరంజేలు; పి. కే. తిలంగు; వి. వి. శ్రీనివాసను; కె. సి. దేశికాచారి గార్లు.

పూనానగరమునందును కర్మసునందును ప్లేగుభయము ఇంకను విశేషముగ నున్నదిగాని బబ్బూతిరి జూలై 25 తేదీ నుండి ఇప్పటికి కర్మసులో పురుషులు 85 గురున స్త్రీలు 85 గురున, పునాలో పురుషులు 170 గురున స్త్రీలు 121.

భార్యను చంపివేయటం:— మలబారుజిల్లా కల్లికోట తాలూకా అంజన్ గోత్రమునకు కనీసమూడేసి అను మెకాతాళ కర్తకుడు కూలిపనికి లక్ష్మీ కన్న అనునద్యము స్త్రీలగు నన్ను అను మెకతాలూని నియమించెను. వర్తకుడు లక్ష్మీ అను నామెతో కృత్రిమరీతియందున. ఆది వానిభార్య అప్పి గ్రహించి లక్ష్మీతో ఒక నాడు పోట్లాడి దానిని చీ పురు కట్టతో కొట్టెను. అంతట నావర్తకుడు తన భార్యను ఒక కట్టతో కొట్టెను. ఆమె మరి జించుటకు సిద్ధముగ నుండెనుపుడు ఆమె ఆత్మహత్య గావించుకొనినదని లోకులు భావించుటకు ఆమెమెదకొక గుడ్డనుకట్టి ఆగుడ్డను ఇంటివానమునకు కట్టెను. ఇట్లు ఆమెను కట్టివేసి అతడు దుకాణములో గూర్చుడి ఛోసారములు చూచుకొనుచుండెను. ఈ గంగతి యేవియు తెలియని కూలిబాబుడు తన యజమానుని భార్య ఉరిపోసికొని పరిజించినదని భావించి ఆసంగతిని తన యజమానునికి తెలిపెను. అత డేమియు తెలియనివావలె గోల నెట్టుచు లోనికి బోయి భార్యను చూచి ఏద్యసాగెను. లక్ష్మీ కన్న ఇరువురును పోయి అప్పి తల్లిదండ్రులను తీసికొని వచ్చిరి. వారు వచ్చునకి ఆప్పికి కొనప్రాణ ముండెను. వారందరను కలసి ఆప్పిని కలాటిగ్రామములోని వైద్యశాలకు తీసికొని పోయిరి. ఆమె యచ్చట పరిజించెను. పోలీసువారు ఆమె మరణమును గూర్చి భోగట్టా చేసిరి. శవపక్షులతో కొట్టుట వలన కలిగిన గాయములచే మరణము కలిగిట్లు తేలివది. దీనిని బట్టి పోలీసువారు ఆమె భర్తపై కేసు చేసిరి. కల్లికోట జడ్జి గారు కేసును విచారణచేసిరి. ఆనెట్లు ముద్దాయిపై నేరమును మోపిరి గాని ముద్దాయి హత్య గావించినట్లు తగినంత పాత్ర బలములేదని జడ్జిగారు హంతకుని విడుదల చేసిరి.

సుక్య లక్ష్మీవిలాససభ:— చంద్రహాస నాటకము:— ఈ నెల 18 వ తేదీ మంగళవారమునాడు సాయంకాలము 5-30 గంటలకు ఈ సభవాన విక్టోరియా పురమందిరమున చంద్రహాస నాటకమును తెలుగున ప్రదర్శించెదరు.

చెన్నపురి కార్మి రేషను ఆక్కింగు మెసిడెంటు గారు:— హెచ్. హెచ్. బి. కిట్ గారు చెన్నపురి కార్మి రేషను ఆక్కింగు అధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి. వారు నిన్నటి దినమున చార్జి పుచ్చుకొని మెసిడెంటు క్యశ్యములను నెరవేర్చుచున్నారు. వీ రిదివరకు కాకినాడ కలెక్టరుగా నుండి యిటకు వచ్చిరి.

చెన్నపురి ఆంధ్రసభ:— విద్యాభాగ సత్తును జరిగిన విజయదశమి బహుమాన పరీక్షలలో హరికృష్ణద్రవీల నిరూపణవ్యాసలేఖనమున ఆగ్రగణ్యుడుగా కృతార్థులైనవారు నృసింహుడను మాటుపేర పేట్టికొనినవారనియు వారియనుటచే తెలుపబడలేదనియు ఇవికమున ప్రకటింపబడెను ఇప్పుడు వారియనుటచే తెలియవచ్చినది. బందరు నోబిలు కళాశాల బి. పి. జ్యోతియరు విద్యార్థి తాల్లూరి నారాయణరావు గారు పూర్వోక్త పరీక్షయందు మొదటి బంగారుపతకమును పడవినట్లు నిధారించు బడినది.

కాంగ్రెసు - లీగు - హోమురాలు లీగు ప్రతినిధుల విజ్ఞప్తి.
మాంటాగూగారి కర్మించుటకు కాలనిష్ఠయము.
ఈ నెల 26 వ తేదీన ఢిల్లీనగరమున ఆలు ఇండియా కాంగ్రెసు-మోస్లములీగుల సంయోగప్రతినిధి సంఘమువారును ఆలు ఇండియా హోమురాలు ప్రతినిధి సంఘమువారును ఇండియామంత్రి గారికిని రాజప్రతినిధిగారికిని తమ తమ విజ్ఞప్తులను సమర్పించుటకు నిశ్చయింపబడినదని కాంగ్రెసులీగు ప్రతినిధి సంఘ కార్యదర్శులును హోమురాలు కార్యదర్శులును ప్రకటించిరి. (న్యూయిండియా)

బెల్జియము తీరమునందు ముందువేయబడిన విద్యుచ్ఛక్తి నావకు తీరముతో సంబంధములేదగుట తప్ప. తీరముతో గల పురు మధ్య నొకవిద్యుచ్ఛక్తి తీగయండెను.

ఓరియంటల్ గవర్న మెంటు సెక్యూరిటీ

భీమాకంపెనీ లిమిటెడ్.
సం॥ 1874 స్థాపితము హెడ్ క్వార్టర్సు, బొంబాయి.
నిలువ సొమ్ము 5½ కోట్లరూపాయలు.
ఇంతవర కిచ్చివేసినది 5 కోట్లరూపాయలు.
ఈ ఓరియంటల్ కంపెనీలో చేయబడెను, ఎండోవమెంటు భీమాకన్న సురక్షితముగు పెట్టుబడి పేరొకటి యుండదు. అందువలన పాలీనీదారు నకు వృద్ధాప్యదశ మందు నమ్మక మగు ఆదాయమును సమకూర్చుటయేగాక, పాలీనీదారునికి అకాలమరణ మగునైన ఆతనికుటుంబమునకు జీవనోపాధియు కలుగును. స్థిరమగు ఆదాయములు లేని వారలకును పెద్ద కుటుంబీకులకును ఇది చాల సౌకర్యముగు మార్గము.

WANTED Agents & Canvasers in Telugu Districts.
Apply to:—
The Superintendent of Agents
ORIENTAL LIFE OFFICE
C/o POST MASTER,
BEZWADA.
OR TO:—
The Branch Secretary
ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS,
Post Box No. 8, Madras.

THE GREAT WAR

TELEGRAMS.

[Reuter's Agency]

Great Britain

Mr. Montagu in India.

How His Duties at Home are Discharged.

LONDON, November 9.
In the House of Commons, replying to Mr. Jardine, Mr. Bonar Law said that during his absence, Mr. Montagu technically retains responsibility as regards the powers vested in him by the India Act of 1915, and a new Act would be necessary to relieve him of them, but the Cabinet was of opinion that the following would suffice as a temporary expedient:—Despatches to India require the signature of the Secretary of State. But any Secretary of State may act for another and at present despatches are being signed by Mr. Walter Long. Most of the powers of the Secretary of State are exercised by the Secretary of State-in-Council and as the Act provides for meetings of Council in the absence of the Secretary of State, the Council will continue to sit weekly the Vice President presiding as required by the Act. Urgent questions of first importance will be decided by the Cabinet.

Important questions not of great urgency will be decided after views of Secretary of State are obtained by telegraph. Question of less importance will be decided in department in accordance with ordinary procedure. Lord Islington will represent Secretary of State in ministry and in parliament.

King's Message of Congratulations.

LONDON, November 9.
An official announcement says that the King has telegraphed as follows to General Allenby:—I heartily congratulate you and your troops on successful results of ably conceived plans which have been crowned by the capture of Gaza. I admire the tenacity and endurance of all ranks.

A Belgian Charged for Espionage.

LONDON, November 9.
It is officially announced that a Belgian has been court-martialled in London on a charge of coming to England for espionage. He was sentenced to death, sentence being commuted to penal servitude.

English Air Defence Council.

LONDON, November 9.
A Bill has been introduced in the House of Commons providing for the establishment of an 'Air Force' and Air Council over which one of the Secretaries of State will preside.

Russia

Public Offices and Buildings Seized.

By Maximalist Naval Forces.

No Disorders Reported.

LONDON, November 9.
Reuter's correspondent in Petrograd telegraphs that an armed naval force under Maximalist orders has seized the offices of the Russian Official Agency and also the Central Telegraph Office, the State Bank, and Marie Palace, where the Preliminary Parliament, which has been suspended, has been sitting. No disorders are reported.

No Unofficial News.

LONDON, November 9. (1-10 P.M.)
Reuter's own correspondent at Petrograd has been silent since he reported that the Petrograd Agency was in the hands of the Maximalists.

Kerensky Government Deposed.

LONDON, November 8. (3-10 P.M.)
A wireless Russian official message states that the garrison and proletariat in Petrograd have deposed the Kerensky Government.

Russia Must not Accept any Sort

of Peace.

LONDON, November 9.
PETROGRAD.—At a meeting of the Preliminary Parliament the Foreign Minister M. Terestchenko after saying that anarchy in Russia was becoming worse said that whole world desired peace and there must be peace without annexations, but Russia must not accept any sort of peace.

Proclamation of Workmen's and Soldiers Delegates.

LONDON, November 9.
Military revolutionary committee of council of workmen's and soldiers' delegates has issued a proclamation that Petrograd is in its hands. Thanks to the assistance of the garrison which enabled coup d'état to be brought about without bloodshed. It declares that a new government will propose an immediate and just peace and will hand over the land to the peasants and summon a constituent assembly.

Reunion of Workmen's and

Soldiers Delegates.

LONDON, November 9.
A Russian wireless communique says reunion of the councils of workmen's and soldiers' delegates opened today. The army committees were ordered to elect delegates for every 25,000. Failure to send delegates would be sin against the revolution.

Maximalists Hold the City.

Immediate Armistice and Peace Demanded.

LONDON, November 9. (11-35 P.M.)
Reuter has received a telegram from the official Petrograd Agency, which is now in the hands of the Maximalists, stating that the Maximalists hold the city and have arrested the Ministers. M. Lenin, who is leader of the movement, has demanded an immediate armistice and peace.

Italy

Allied Co-operation with Italy.

English and French Ministers Confer with King.

LONDON, November 9.
Reuter's Rome Correspondent wiring on the 8th instant says that Mr. Lloyd George, M. Painlevé and other allied Ministers and generals went to the front and conferred with the King for two hours on measures with a view to the allied co-operation. The party afterwards visited the British and French troops going to the front. A semi-official note says that British and French ministers and generals were able to fully appreciate the high spirit of the Italian troops marching with the serene confidence to meet the invader.

British Batteries Intact.

LONDON, November 9.
NEW YORK.—A correspondent of the Associated Press at Italian headquarters says:—Thanks to Italian rear-quarters, aeroplanes, and ships harassing the enemy and delaying his advance, the British batteries were able to complete their withdrawal intact after terrible trials, losing only three men.

Venice Calm.

The American Consul in Venice reports that the city is calm and business is being carried on as usual. Thanks to the efficiency of the defence, there have been no air raids.

Egypt

Enemy Counter-Attacks Repulsed.

Important Capture of Officers and Men.

LONDON, November 9.
Reuter's correspondent at Egyptian headquarters in a wire dated 4th instant, says:—The fifth counter-attack on our new positions on the left flank was repulsed with heavy loss last night. We are now bombarding the strong points of the enemy's second line. Our captures since the beginning of the offensive are now 207 officers and 2,400 men. Aviators are very active bombarding communications. The cavalry has captured ground in the limestone hills, north-east of Beersheba, the enemy feebly resisting. The spirit of the troops is marvellous in spite of the dust and sand, heat and fatigue. General Allenby makes prodigious journeys, visiting and encouraging the troops during the hottest part of the day.

Enemy Bayonet Attack Defeated.

In a message, dated the 6th instant, a correspondent says:—The Turkish infantry attempted a bayonet attack on the New Zealand mounted troops yesterday afternoon in the hills northward of Beersheba, but were caught by machine-guns and dispersed with three hundred casualties. Airmen effectively bombed bodies of cavalry and the railway station at Umd Abkhal, scoring direct hits upon a train. This morning the infantry engaged the enemy north-west of Beersheba capturing prisoners and guns.

Brilliant Palestine Success

Enemy Activities Repulsed.

LONDON, November 9.
Reuter's correspondent at the Egyptian headquarters in a wire dated November 4th, says:—This afternoon we engaged the enemy over broken country north of Beersheba. An enemy raid on the Gaza sector was repulsed with heavy losses. Our guns again demolished the railway embankment at Deir el Sedine which the enemy repaired. Bombardment of the Gaza defences continued.

In a wire dated November 5th, the correspondent says there was shelling practically all night and most of today on the Turkish flank. The Turkish reply was more vigorous than usual concentrating on our new position west of Gaza which the Turkish infantry subsequently assaulted, but were repulsed.

Our aircraft continued the destructive bombing of communication and stores.

Mesopotamia

The Mesopotamia Report.

Arraigned Officers Anxious to Explain.

LONDON, November 9.
In the House of Commons, Mr. Mac Pherson emphasised that the officers concerned in the Mesopotamia report were anxious to offer explanations. The inference drawn from his previous statement that the Army Council still awaited explanations and that the officers had failed to submit explanations within reasonable time was unwarrantable and prejudicial to the distinguished officers concerned. Asked whether Surgeon-General Babbico's explanation would be published and whether the re-appointment of Surgeon-General Babbico was not a slur on the Commission, Mr. Mac Pherson said he thought Surgeon-General Babbico was content to let the matter remain where it was and the Commission had practically recommended his reappointment.

Italian Front

The Italian Retreat.

Retirement Continues.

LONDON, November 9.
An Italian official communique says:—We continued the withdrawal of our line yesterday. Large units retired unmolested. There were numerous engagements between the Vittorio Hill and the confluence of the Moutvase and the Livenza, in which we succeeded in detaining the enemy's advance. Our aeroplanes made renewed bombardments on the enemy along the Tagliamento.

Italians Retire to Chosen Positions.

LONDON, November 9.
A Wireless Italian official communique says our troops continue to arrive and establish themselves on the positions chosen for resistance. Our rearguards are still holding up the enemy.

Autro-German Difficulties of Advance.

LONDON, November 9.
Reuter's correspondent at the Italian headquarters says that transport difficulties of the Austrians and Germans are increasing owing to the strengthening of their communications and to destruction by the Italians of railways, bridges, roads and water supply. The Italians are doing their utmost to reconstitute their forces and mass their artillery in order to form a barrier. The issue depends on whether the Austrians and Germans are in sufficient force to continue to advance at the present rate or whether the long-drawn pursuit is so thinning their lines that the Italians may be able to stop and roll them back. The arrival of a fresh gay and confident allied troops has already had admirable effect. The Italian staff is ready to make any sacrifices to save situation.

Order in the Retreat.

ALLAHABAD, November 9.
LONDON, November 8th:—The "Times" correspondent at the Italian headquarters says:—The enemy's passage of the Tagliamento is an eventuality which has been clearly foreseen since the retreat began. Only desperately fatigued troops opposed the crossing. The enemy's policy has been to send forward by the swiftest possible means fresh detachments, probably in no very intimate touch with the main body, with just sufficient strength and light artillery to prevail against troops who have been retreating without rest. The Italians have now been re-organised and partially rested. The troops are going to rest and now march in step in company, instead of in loose order. They are regaining their cheerfulness. The arrival of their allied comrades in their midst was all that was required to turn them again into a stubbornly resisting force. Mr. Ward Price also mentions the greater order prevailing on the roads.

Western Front

Capture of Passchendaele.

Great Developments Expected.

LONDON, November 9.
Passchendaele was the last key of the whole series of ridges east of Ypres. The ridge extends another three miles northward to the neighbourhood of Stadenberg, but slopes downward, but papers point out that the actual gain is probably sufficient for present purposes. Passchendaele commands Houthulst Forest which is in process of encirclement and is the only elevated ground now left to the Germans in the whole region and is commanded by British guns. The capture of the ridge which has now been accomplished is the first and most difficult step in a large strategical conception, the development of which is expected to be attended by still greater results. It is estimated that no fewer than ninety German divisions have been met and defeated during the last three months of the British alone.

British Captures of Guns.

LONDON, November 8.
Mr. Bonar Law at Manchester last night mentioned that we had not lost a single gun this year, whereas we had taken three hundred and eight from the Germans.

A Successful Raid.

Enemy Suffer Heavily.

LONDON, November 9.
In last night's communique F. M. Sir Douglas Haig said:—The East Yorkshires took twenty-one prisoners in a successful raid northward of Fresnoy. Machine-gun fire inflicted many casualties on the garrison attempting to escape the artillery barrage. The enemy's forces attempting to advance, suffered heavily from machine-gun fire. The enemy's artillery was active in the neighbourhood of Passchendaele.

Many Aerial Attacks.

Results Satisfactory.

LONDON, November 9.
In a communique on aviation F. M. Sir Douglas Haig says:—Low-flying machines on Wednesday fired many rounds at troops and transport and dropped a number of bombs on trenches and billets. Three tons were dropped during night on aerodromes at Gontrode, St. Denis Western and in the Lys valley, and also on railway communications, with satisfactory results.

Successful Raid on Enemy Possession.

LONDON, November 9.
General Haig's communique this afternoon says that we carried out successful raid last night east of Hargicourt.

TELEGRAMS.

India's Imperial Council Delegates.

Tributes From Ruling Princes. Brilliant Banquet at Delhi.

DELHI, November 9.

The Ruling Princes and Chiefs assembled at Delhi gave a brilliant banquet to-night in honour of the Maharaja of Bikaner, Sir James Meade, and Sir S. P. Sinha. Covers were laid for three hundred and forty-four guests including all high officials and their families, also H. E. the Commander-in-Chief, Sir Sankaran Nair, Sir William Meyer, Sir Claude Hu, Sir William Vincent, Mr. G. R. Lowndes, Sir George Barnes, Sir James Du Boulay, Mr. and Mrs. Hailey, Raja Sahib of Mahmudabad, Sir Edward and Lady MacLagan, Lieutenant-General Aitham, Mr. and Mrs. Fell, Sir Reginald and Lady Gamble, General Grimstone, Mr. and Mrs. Howard, Mr. and Mrs. Mant, Maxwell, Lieutenant-Colonel and Mrs. Manners Smith, Mr. F. C. Rose Mr. and Mrs. J. B. Wood, Mr. and Mrs. A. H. Grant, Brigadier-General and Mrs. Rose, Mr. H. Sharp, Lieutenant-Colonel and Mrs. Austen Smith, Mr. J. Mackenna, Major and Mrs. Mackenzie, Major-General William, Lieutenant-Colonel and Mrs. Wendham, Major and Mr. Fyfe, Captain Wickham, Brigadier-General Vaughan, Brigadier-General Scott, Mr. A. P. Maddiman, Mr. D. S. Hadow.

His Excellency the Viceroy presided.

After the usual loyal toasts to the King, and the Queen the Royal Family were proposed by the Viceroy, the Jam Sahib of Navanagar explained the objects of the banquet.

The Viceroy's Reply.

H. E. the Viceroy replying said:—

YOUR HIGHNESSES, LADIES AND GENTLEMEN,—Let me first express my appreciation of the kind terms in which the Maharaja of Bikaner has proposed my health and of your cordial reception of the toast. This is a great Imperial gathering, but before I proceed to touch upon its significance let me express my personal gratification at the support which Your Highnesses have accorded to the two conferences of Ruling Princes and Chiefs which have taken place. I can assure you that these conferences are a great cause of satisfaction to me. Apart from their intrinsic importance they enable me to keep in close personal touch with the rulers of the Indian States. They afford me an opportunity of making the acquaintance of those whom I have not previously met, and in the case of those whom I have met they serve to keep our friendship. I regard it as one of the most delightful features of my position that it is my duty and privilege to make the acquaintance which will I hope always bloom into the friendship of Your Highnesses. The Viceroy, I hold, always endeavours to maintain the closest personal relations with the Ruling Princes and Chiefs. In a country so vast in size as India it is not always easy to maintain close personal touch but conferences such as we have held last year and this year are of invaluable service in this respect. I am glad to know that you value these early gatherings and I hope that you will show your appreciation of them by continuing to attend in such large numbers. Apart from the opportunity thus afforded to me I could not in the short time during which I have been Viceroy have made the acquaintance and friendship of so many of the Ruling Princes and Chiefs. At a time like the present when the shadow of the great war is over us all and when the varying emotions resulting from the ebb and flow of

That Distant Struggle

are the ruling influence in our daily life I find something peculiarly inspiring and stimulating in the presence here in Delhi of so many Princes and Chiefs who have identified themselves so absolutely and wholeheartedly with the cause of the Empire. The loyalty you tendered to our King Emperor here at the great Durbar in Delhi in the days of peace has proved no empty formula, for now in the hour of the Empire's trial we see you redeeming your pledge, placing your swords and the resources of your states at the service of your sovereign. Since I became Viceroy it has frequently fallen to my lot to enumerate in public the particular service rendered on behalf of the Empire by individual States and I have always felt and regretted the difficulty of imparting to these statistical utterances the full sense of keen appreciation which I would fain have expressed, but to-night we have actually here in our midst a representative assemblage of Princes and Chiefs, and speaking face to face with you I should like to tell you from my heart what our feelings are towards you, how well we wish you what a place you have gained in the affections of the British people, and what a glorious page you have made your own in our Empire's history. True to the original of imagery you have indeed been pillars of the State true to the traditions of your noble houses. You have shown that in the East no less than in the West the motto 'noblesse oblige' exercises its way and worthily have you discharged the obligations which must ever rest upon your order and upon those of proud and ancient descent. The onslaught of our enemies may have delayed the new Delhi of brick and stone which His Majesty the King Emperor decreed should rise here, but in an assemblage such as is gathered together in Delhi to-night do we not all feel that the war is laying the foundations for the King's city more solid and more durable than the work of men's hands. The toast of my health is only a subsidiary feature in to-night's proceedings. We are here to do honour to

Three Gentlemen

who have deserved well of us and of their country. I shall not trespass unduly on the sphere which is allotted to His Highness the Maharaja of Patiala, but perhaps he will allow me to say this much. Your Highnesses in selecting the Maharaja of Bikaner to speak on your behalf at our present conference gave proof that Mr. Chamberlain and I did not greatly err in selecting His Highness as one of the delegates to the Imperial Conference. Sir James Meade as senior Lieutenant-Governor with great experience in many spheres of affairs was equally marked for the post and Sir Satyendra Sinha as the first Indian to hold office on the Viceroy's Council as an ex-President of the National Congress and a great lawyer and advocate of possessed qualifications which to my mind were unrivalled. It is a temptation to dilate on the personal attributes of each of these distinguished gentlemen, but I forbear. Let me however lay before you what was said of them by the Prime Minister

of Canada on his return to that dominion after the Imperial Conference. In a speech on another occasion I quoted what Sir Robert Borden said of the Indian representatives in the Imperial Conference. To-night I quote his words with regard to the three gentlemen on the occasion of this dinner. Speaking in the Canadian House of Commons he said "The Indian representatives were the Maharaja of Bikaner, one of the Indian Princes and a man of splendid loyalty and devotion who governs his country along progressive lines, and who has contributed in every possible way to the winning of this war. Another member was Sir Satyendra Sinha who is a member of the Executive Council of the Viceroy of India a man of notable learning, experience and ability and of great fairness and moderation as well. The third was Sir James Meade, the Lieutenant-Governor of the United Provinces who had a career as a civil servant in India and who also is a man of commanding ability and wide experience." I do not think unless His Highness the Maharaja of Patiala is going to do it that that eulogy could be bettered and it comes with convincing force from one who sat at the Council table with them.

Sir S. P. Sinha's Speech.

Of the replies Sir S. P. Sinha's worth noting.

The Hon'ble Sir S. P. Sinha said:—Your Excellency and Your Highnesses, Ladies and Gentlemen.—So deeply do I appreciate the great honour done to me this evening that I find it difficult to express it adequately. Notwithstanding the very kind terms in which Your Excellency and Your Highness the Maharaja of Patiala have referred to me, I cannot but feel that the honour done to me this evening is not in any sense personal. I feel that it is intended to commemorate the definite and irrevocable admission of India into the great partnership of the British Empire. An assembly of so many of the rulers of more than a third part of this vast country, presided over by the Viceroy representing our beloved Sovereign is obviously emblematic of the future States of India bound by indissoluble links to each other and to the Imperial Commonwealth of which they will be as much component parts as England or Scotland. I venture to think that the guests of this evening similarly symbolise

The India of the Future

where princes and peoples, Indians and Englishmen officials and non-officials, will combine to form a powerful nation, jealous of its own rights, but even more tenacious of the rights of the greater nation, that larger commonwealth to which will be their equal privilege to belong. My Lord, we in British India are proud of the glorious part which the Princes and Ruling Chiefs of India have taken in the present war. Their unstinted support of England in men, money, and materials has been generously acknowledged on all sides. They have stimulated our own efforts in the same direction, and it is our earnest hope and belief that both the princes and the people of India will continue to give the same unstinted support, and concentrate all their efforts to the unfinished task that still lies before us, in assuring through victory the defence of the Empire and the vindication of the world's liberties. My Lord, you and His Highness the Maharaja of Patiala have been pleased to refer to the services which I in conjunction with my colleagues endeavoured to render to our King and our country. I can say without affectation that I am painfully conscious of not having done as much as many more gifted countrymen of mine would have done had it fallen to their lot to play the part that was assigned to me, but, my Lord, I did what I could, in however small a way, to interpret to the members of the Imperial War Conference and the Imperial War Cabinet the feelings and sentiments of my countrymen, and I am happy to know that Your Excellency thinks that I was not altogether unsuccessful. One must remember the nature of the meetings in which it was our privilege to take a part. It was a war conference, a war cabinet of the Empire summoned for definite and specific purposes. We were there more to

Receive Than to Give Information.

and principally as to the immediate needs and necessities of the war. Nevertheless, we were free to express our opinions on all matters under discussion, and on all occasions. When we felt it was necessary to express our views we were given as patient and as courteous a hearing as any of the great statesmen who took part in these memorable meetings. There were few matters specially and intimately concerning India which came before the conference, and I think we have every reason to congratulate ourselves on the results. One was the resolution by which the conference recommends to the Dominions Overseas that a resolution passed by the Colonial Conference in 1907 excluding India should be rescinded, and that India should hereafter be represented at every future conference. Another was the resolution accepting the principle of reciprocity of treatment between the Dominions and India, and recommending our claims for favourable consideration by the Governments concerned. There has been some criticism that neither of these resolutions is productive of any practical benefit to India. I am unable to admit either the force or the justice of such criticism. It is true that neither of these resolutions affects the internal constitution of the Government of India but was it possible or desirable that the Conference should deal with that? Would it have been reasonable to ask that the Dominions should concede to India what they have not conceded even to England herself—the right of free and unrestricted immigration? It is a concession which they cannot make without giving up the right—the fundamental

Right—of every Self Governing Country

to determine the character and composition of its own population. I could not insist on unlimited numbers of my countrymen having the right to settle in Canada or Australia, because I could not with equanimity contemplate similar settlements of our English subjects in Kashmir or our Negro fellow subjects in the plains of Bengal. If I was in error in not insisting upon the extraordinary commission, I was at least in good company, for Mr. Gokhale, than whom India has had no greater patriot in recent times, had a few years before expressly repudiated any such claim on behalf of India. My Lord, our relations in the past with many of the Dominions and Colonies have not been happy, and I think they themselves would not deny that their treatment of our countrymen has been sometimes worse than hospitable. On the other hand, we in India have not always discriminated between the different Dominions and Colonies. Our causes of complaint against them are not the same in every case. Some of them want our labour, others do not, all their

Treatment of our Emigrants

varies accordingly. We have therefore distinct grievances against different Colonies, though we are inclined to lump them all against the Dominions generally. I do not however, desire to dwell on this, nor am I able to assert that our grievances in these respects have all been removed. To expect that would be to expect a miracle of which the age has long since passed. But I venture to claim that the resolution in question clears the atmosphere and indicates a disposition to remedy these wrongs as far as and as soon as possible. We considered it the part of prudence to be content with such a notable advance and to leave the rest to time and to the growing feeling of solidarity which the war has unquestionably engendered, and a debate in the Canadian House of Commons, on the 18th May last, in which both Sir Robert Borden and Sir Wilfrid Laurier dealt with the resolution in question, shows that we were right. The third and perhaps

The Most Important Result

of our delegation was the announcement made by Mr. Lloyd George that annually, and if necessary once more there should assemble in London an Imperial Cabinet in which while the Secretary of State for India would sit as a member of the British Cabinet there would be a separate representative of the Government of India. It is difficult to realise the far-reaching effect of this change announced at the end of the meetings by the Prime Minister as the unanimous decision of the British regarding constitutional development in the immediate future, and I know there has been some adverse criticism even of this on the basis that such a representative will be only a nominee of the Government of India. But what else can he be, what else is the Prime Minister of Canada, of Newfoundland, or Australia, or of New Zealand or South Africa, but the delegates of the representative Governments. True, each of these countries possesses responsible governments, whereas India does not do so at present, but would these critics prefer that India should not take part in the conference until she became completely self-governing or did they expect that after our eight weeks' stay in England we would bring back in our pockets an ordinance making India a completely self-governing country at one bound? So far as I know no one in India has even now asked for such a catastrophic change. I claim that this step brings India as nearly as possible to the same position as the self-governing dominions with reference to the mother country. When and as soon as India reaches the goal recently announced as a logical sequence of the steps previously taken, her representative in the Imperial Cabinet will be a delegate in the same manner and by the same process as the representatives of Canada, Australia, South Africa, New Zealand, and Newfoundland, and then may be we content that the Government of India, should avail themselves of the best available means for adequate representation of the country which it governs. An unwise choice may be made in some instances, but sooner or later the right man will be chosen, for it is impossible to conceive that the Government of India should deliberately choose a man likely to betray the interest of the country he is sent to represent. My Lord, now that I have mentioned the recent memorable announcement of the British Cabinet representing all political parties, I cannot refrain from making an appeal to all sections of the community loyally to co-operate in devising the means whereby that policy can be given effect to. The question of how to adjust a continuous progress towards self-Government with the welfare of all the peoples not only in India itself but of the rest of the commonwealth is perhaps the most difficult of all the problems which confront us. The solution of it will be found only in so far as we keep resolutely in front of our eyes the welfare of the whole. If the Indian people continue to remember the responsibilities, as well as the rights which liberty carries in its train, and if the British people in India and elsewhere remember that

The Purpose of the Commonwealth

is to promote the development of all its members a way will surely be found. I venture to remind both sides to the controversy which has unhappily arisen that nothing can prejudice the solution of that problem so much as uncompromising attitude or intemperate language. I am sure that a mutual understanding would easily result. Representative men on both sides agree and discuss the matters upon which they are supposed to differ with a view to an agreement and then both sides would probably find that the matters upon which they agree are more important than the matters upon which they differ. Both sides should freely and frankly accept the policy announced in its entirety and so much of it only as suits either side and both should recognise that no change can be accepted that might endanger the preservation of law and order. My Lord I cannot conclude without expressing

My Gratitude

for the cordial reception we met with in England from all quarters. The King-Emperor besides taking a keen and personal interest in the proceedings of the Conference in their special relation to India was graciously pleased to treat one of us with the greatest kindness. The British and colonial statesmen vied with one another in the courtesy and consideration they extended to us and as for the then Secretary of State, Mr. Austen Chamberlain, I find it difficult to find words to express my gratitude for the courteous help and guidance we received from him. If India ever comes to know the full extent of Mr. Austen Chamberlain's services to her cause I am sure she would remember them. Without offending the modesty of my former colleagues I should express my gratitude to them also for the encouragement and assistance, I received at their hands. Invested with splendid traditions of race and ancestry and united to the British Crown by ties of faith and devotion strikingly manifested by his personal services during the war the Maharaja of Bikaner added both dignity and wisdom to the Indian representation. Sir James Meade's complete identification with the land of his adoption his experience of administration and his powerful and well-informed advocacy of her interests was a source of strength that India has reason to remember with lasting gratitude and now, my Lord, I must conclude by thanking Your Excellency and Your Highnesses again and again for your great kindness this evening.

BANGALORE, November 9.

It is understood that R. B. Plumer, Barrister-at-law District and Sessions Judge, Bangalore City, will represent the Mysore State at the forthcoming conference at Delhi to consider inter State arrangements regarding insolvency matters.

TELEGRAMS.

Successful Raid.

LONDON, November 9.
A French detachment raided the German trenches north-west of Briel in the region of Seppois, Upper Alsace explored the positions destroyed dugouts and brought back war material without loss.

Enemy Attacks Repulsed.

LONDON, November 9.
This afternoon's French communique says after violent bombardment the Germans attacked at the Chaume wood and also in the region of Arracourt Lorraine. They were repulsed with serious losses and we took prisoners.

Lively Artillery Action.

LONDON, November 9.
Last night's French communique said there have been lively artillery actions on the whole front north of the Aisne in the sector south of Corbeny and in Upper Arscay.

Furious Fighting in Church.

LAHORE, November 9.
LONDON, November 8th.—The "Petit Parisien" correspondent on the British front states that the Church at Raaschendaale was enemy centre of resistance and Canadians were obliged to form a kind of square in order to meet the Germans swarming upon all sides. There was a furious fighting from the door to the front of the altar.
"Capture or Die".

The Germans were thrice reinforced having orders to recapture the church or die. Some obeyed, but others realising the uselessness of sacrifice surrendered after a show of resistance.

Although enemy transport columns in Flanders have been observed going towards rear, reinforcements are not making great endeavour to regain ground as anticipated, the defeat of which probably will be followed by enemy retreat across the flats.

The impression that electric boat destroyed off the Belgian coast was wirelessly controlled, is not correct. It paid out electric wire connecting it with the shore. ("C. and M. Gazette" Cable.)

Misuse of Hospital Ships.

LAHORE, November 8.
LONDON, November 7.—A white paper gives so-called evidence of the misuse of hospital ships, on which Germany justifies torpedoing of such ships. Some statements are made by nameless agents in England and one Russian sailor swears that he helped to put munitions on hospitalship at La Rochelle. The log of ship in which, he says, that he sailed shows that he was not there at the alleged date, nor was in any British hospital ship. Other statements are equally flimsy.

The enquiring Magistrate has decided there is no case against the royalists papers in connection with the supposed royalists, plot. ("C. & M. Gazette.")

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)
(BY WIRE.)

Simla

Fighting in Mesopotamia Account of Brilliant Success.

SIMLA, November 9.
The following successful action was fought near Dun on the 2nd November. Our troops advanced further up the Tigris and on the 5th November attacked the Turks who were holding strongly entrenched position covering Tekrit. Under fire of our artillery our troops with great gallantry crossed 1200 yards of open country and Indian Sikh and rifles regiments pressing home the attack captured first two lines of enemy's trenches inflicting heavy casualties. Those trenches were consolidated and a Turkish Counter-attack proved unsuccessful. In the meantime cavalry attacked the enemy's right flank and our artillery on the left bank of the Tigris obtained good targets on the Turkish communications leading to the north. In the afternoon our troops attacked again and carried further lines of trenches with heavy losses to the Turks. In this attack our cavalry on the left flank took a prominent part. British and Indian cavalry charged over the trenches and cut down numbers of retreating Turks. Fighting continued till nightfall when the Turks retreated hurriedly under cover of darkness burning some of their stores and blowing up three ammunition dumps. We occupied Tekrit on the morning of the 6th November. The battlefield had not been cleared at the time of report, but 132 unwounded prisoners had been brought in and much war material had been captured including gun and rifle ammunition, rifles, boats bridging material and two aeroplanes.

United Provinces

LUCKNOW, November 9.
At a recruiting durbar at Meerut on Wednesday Sir James Meston said that the war against German tyranny had now entered its fourth year and a great and final effort must be made for victory in which India meant to take her part. He pointed out that in August the United Provinces had provided in full the heavy demand for troops made upon it as did the Punjab. The number given was greater than the total from the whole of the rest of India

except the Punjab. Meerut division had provided fully one-third of the whole provincial quota. Bullandshahr had proved the finest recruiting district and Meerut, second. Sir James Meston concluded with a reminder that the work before them all was still heavy and he appealed to them not to relax their efforts by every means to help the Empire to bring the conflict world to a victorious conclusion.

Calcutta

All Branches of European Association

Confer.

Sir Archy Birkmyres Counsel.

CALCUTTA, November 9.
A conference of all branches of Europeans' Association was held at the Delhousie Institute on the 5th and 6th November to consider the policy of the question of constitutional changes. The Hon'ble Sir Archy Birkmyre presided, and in the opening speech said that the occasion which had brought them together was a critical one. There had been nothing approaching it within the memory of the present generation of Britons in India. Never before had there been a conference to discuss purely political matters, to attend which leaders of non-official British community at considerable personal sacrifices had given up their time and travelled long distances across the length and breadth of the continent. That in itself was a very remarkable development, the full significance of which should not be lost sight of. For years, even generations, past had it not been their habit to participate in politics. There had been no need and they had always felt their interests were being safeguarded by their Rulers who were kith and kin with themselves, but times had changed. There was an old saying.

It is the Crying Child that Gets the Milk.

They could all apply it for themselves. They all knew the character of Anglo Saxon race. It was slow to be moved. Tenacious when stirred and apt to recede into old grooves when danger was passed. The present war had exemplified the first two characteristics, so had the attitude of the European community towards political activity in India. He earnestly besought them to do their utmost to keep alight the fire which had been kindled. The present crisis would not be over in a few weeks. There would be periods when on the surface all seemed smooth and serene and nothing at the moment could be done. It was at such times the racial apathy asserted itself. It would be for them to be watchful and in their own immediate circles to keep interest alive so that on an instant thought might be translated into action. Even when the present crisis was over they would not be able to lay down their cares. The European community was not only committed to active part in Indian politics. It must in its own interests remain a living force and he was sure that in future as in the past leaders would not be found wanting.

The conference then proceeded to business and full discussion took place. The conclusions are not at present available for publication but will be embodied in the memorandum for submission to the Viceroy and Mr. Montagu.

Bombay

Arrival of Secretary of State for India.

Members of His Party.

BOMBAY, November 9.
The Secretary of State's party which included the Hon'ble Mr. E. S. Montagu, Secretary of State; Lord Donoughmore, Chairman of Committee of House of Lords; Mr. C. S. Roberts, M. P.; Sir William Duke, Member of the Council of India; Mr. M. C. Seton, Secretary, Judicial and Public Departments, India Office; Mr. Kisch, Private Secretary; and Mr. Parsons, Assistant Private Secretary; landed today at Bombay and proceeded shortly after to Delhi. Surgeon-General Sir George Makins, President Royal College of Surgeons, who is on an extensive tour of inspection of hospitals in India, also arrived at Bombay from Home to-day.

A correspondent of the Associated Press of India, who arrived in Bombay to-day as an ordinary passenger by the same vessel as the Secretary of State, says that Mr. Montagu and the other members of his party all travelled unpretentiously like other paid passengers, with whom they mixed freely on the voyage which was an uneventful one. None of the party allowed themselves to be interviewed on the subject of their mission on which Mr. Montagu is understood to have still an entirely open mind, his object in visiting India being, as already announced in Parliament, to discuss with the Viceroy and other authorities, official and non-official, in this country the best method of carrying out the policy announced on September 20th. He has brought no cut and dried scheme with him, and is desirous of hearing all sides before committing himself to any one set of proposals. It will be remembered, as the Viceroy has already stated, that he sent an invitation to Mr. Chamberlain when still in office and suggested that he should proceed to India this cold weather, and when Mr. Montagu succeeded to office, Lord Chelmsford transferred the invitation to him. Mr. Montagu is thus merely carrying out what had been proposed to his predecessor. The association with the mission of two such experienced and respected members of Parliament as Lord Donoughmore and Mr. Roberts, also of so broad-minded an Anglo-Indian administrator as Sir William Duke and of so trusted a member of the Home Civil Service as Mr. Seton, should be a guarantee that the enquiry will be impartially conducted, and that no decision will be come to until all sides have been fully heard. No pronouncement of any kind can be expected for some time and probably not until after the return of the Secretary of State to England. No particulars of the places in India to be visited by the Secretary of State were procurable on board, nothing more being known there about the programme that has already been announced by the Government of India, but interviews granted by the Secretary of State to members of representative bodies and other persons of importance will usually be of an informal character and will not therefore be reported. Throughout his visit Mr. Montagu will act in the closest co-operation with the Viceroy and the Government of India.

POONA, November 9.
Plague shows steadily advancing return both at Kirkes and in Poona town proper. Beginning with the 25th July Kirkes has up to date recorded 85 male and 85 female attacks with 83 and 44 deaths respectively. Returns for Poona city cantonment and suburbs from the 1st September to date are 170 attacks and 121 deaths whereof 29 attacks and 15 deaths are given as imported.

Another Industrial Enterprise

Tata & Co.,

BOMBAY, November 9.
Messrs. Tata Sons and Co., have embarked upon another big industrial enterprise based upon business now taken from the Germans who had made a monopoly of it before the war. A company with a capital of fifty lakhs of rupees has been floated by them to develop coconut industry in Southern India. The whole of the capital has already been privately subscribed all shares being taken up by a few industrial magnates of the city and as German capitalists made large fortune out of this industry it promises to play an important part in the industrial development of the country. Now that it has been acquired by Messrs Tata Sons and Co. valuable concessions have been granted by the Government and it is expected that the company will make large profits. Following immediately on the announcement of the inauguration of the Tata Industrial Bank this additional enterprise which was hitherto allowed to be exploited by foreigners is being given a warm welcome. It is reported that Tata Industrial Bank will take a share in the capital of the company. Headquarters of company will be at Cochin.

It is understood that the whole capital of the new bank has already been underwritten.

Punjab

Punjab and Reforms.

Legislative Council Members' Manifesto.

LAHORE, November 9.
The following is published:—We, the elected members of the Punjab Legislative Council accept the Congress League Reform scheme and accord our support.

(Sd):—Fazli Hussain, Khan Bahadur, representing the Punjab University.

Bahadur Bakshi Sohan Lal, Rai Bahadur, representing the District Board, Jullundur division.

Daulat Rai, Dewan Bahadur, representing Municipalities, Northern Division.

Malik Mahomed Ania Khan, Khan Bahadur, representing District Board, Rawalpindi division.

Mirza Mahomed Ikram Khan, Khan Sahib, representing District Boards, Lahore division.

Raizada Bhagat Ram, Rai Bahadur, representing Municipalities, Central division.

Syed Rejeh Shah, representing Municipalities, Central division.

Pandit Jwahr Lal Bhargava, representing Municipalities, Eastern Punjab.

BRIEF TELEGRAMS.

A press news, dated Viceregal Lodge 9th November says H.E. the Viceroy presented the Donat Badge of the Order of St. John of Jerusalem to the Maharaja of Darja at the Viceregal Lodge to-night.

Crop telegrams report that during the week ending the 3rd November moderate rain was general throughout India. Standing crops were good and agricultural stocks in satisfactory condition.

A garden party in honour of the Ruling Chiefs and Princes was given this evening in Delhi by the trustees of the Ayurvedic and Unani Tibbi College on College grounds. It was well attended and besides Ruling Princes and Chiefs were Sir Sankaran Nair, Sir S. P. Sinha and the Raja of Mahmudabad.

The following is published in the current issue of the Gazette of India. Foreign and Political Department: In consequence of misconduct of Ramanath Mahant late Tahsildar Chandbali, Behar and Orissa, is deprived of title of Rai Sahab.

Finance Department:—Mr. S. K. Datta Gupta is appointed Additional Assistant Secretary, Finance Department.

SIMLA, November 8.
During the week ending the 3rd November plague mortality for the whole of India stood at 11,375 deaths against 15,419 cases. The following were provincial figures:—Bombay: 5509; Madras: 1209; Bihar: 131; United Provinces: 789; The Punjab: 238; Burma: 46; Central Provinces: 673; Mysore: 297; Hyderabad State: 794; Central India: 740; Rajputana: 1030; North west Frontier Provinces: 7; Kashmir: 10.

BANGALORE, November 9.
The Hon'ble Mr. H. V. Cobb, C. S. I., as judicial Commissioner of Coorg delivered judgment in the appeal preferred by the head of Chitaldrug Mutt against the decision of the Subordinate Judge of Coorg allowing sum of Rs. 24,000 as compensation to respondent Hanumantha Chetty for improvements effected by the latter on coffee land leased to him by Madhapur Mutt in Coorg. His Honour found that the plaintiff (appellant) was not only de facto trustee but also in actual possession of the lands attached to the Mutt and as such competent to maintain the suit. His Honour further held that the defendant was only a tenant at will and was liable to be evicted from suit properties after due notice. His Honour discussed at length the question of compensation for improvements and expressed his opinion that on the grounds of equity and justice the defendant was entitled to the cost of improvements allowed by the Subjudge of Coorg. He upheld the decision of the lower court and dismissed the appeal and counter appeal, and directed the parties to bear their own costs. The Hon'ble Mr. T. Rangachari represented the appellant and Dewan Bahadur L. A. Govindaraghava Iyer the respondent.

ప్రజాభిప్రాయములు

(0)

ఉపవిలేఖకులకు సూచన.

ఏలూరు శుద్ధి సంస్కరణసభ:— ఈ జనాభా అంశ ప్రకాశక కే పంపవలెను. సోమయాజుల సుబ్రహ్మణ్యము గారు పంపిన విషయము అద్వైతమును మెట్టుగా వేయడని నది. కృష్ణా డిస్ట్రిక్టు బోర్డు ఇంజనీరు గారిని గూర్చి వ్రాసిన కార్డులో చేవాల తదు గనుక, అది ప్రకటింపబడజాలదు.

I జలాధారము

అయ్యో, ఈ గ్రామము రమారమి 8 వేల జనసంఖ్యగలది. పెద్ద గ్రామమయినను మొదటినుండియు మంచినీటి యాధారము బహుశక్తులగా నున్నది. రెండుచెరువులున్నవి. ఒకటియు మంచినీటియందులేదు. కొంతకాలముక్రిందట జమీందారులకు లోపయ్యయన్నప్పుడు ప్రతిసంవత్సరమీ చెరువులకు మరమ్మతు జరుగుచుండెను. తరువాత విశేషమగు నడుపాయములు చేయుదునని ఎట్టేటువారి చెరువులకు బోర్డువారి చేతులలో బెట్టిరి. ప్రస్తుతమున రెండు చెరువుగట్టులయందును బొమ్మజముడు పెరిగియుండుటచే స్త్రీపురుషులు నిరాభిలాషులుగా బహిష్కృతికి గట్టుపైకి వెడలుచున్నారు. పశువులెప్పుడును చారువునందే ఈగురు మాత్రపురిషయలను విడుచుచుండును. ప్రజలున్నానములనుజేసి వస్త్రముల నుతుకుచుండును. అంటు పాత్రల నీచెరువునందే త్రోముచుండును. విశేషకల్పము మీ చెరువులందు జేరుచుండుటచే జలమునక్రిమిజేరినది దుర్గంధము దట్టినది. ప్రజలుకూడ రోగపురకు లగుచున్నారు. ఇట్టి స్థితియందు వెనుక నెప్పుడో గ్రామస్థులు బొమ్మజెనుడు నరికించుమని బోర్డువారికింగా యిప్పుడు నరికించు ప్రయత్నమును చేయుచున్నారు! ఈ యత్నిమంతలో జరుగుట దుర్భరము, చుండుగాయిరువుర నొకరులను చెరువులకేర్రచి పెట్ట నీటిని వదిలి మంచినీటినినుంచి కట్టుబాటులాగనర్చిన వాగుండును కల్పవజలము నుంచుకొని కట్టుబాటులేక వైమెరుగుగా బొమ్మజెనుడును, కొట్టించిన ప్రయోజనములేదు.

పేరే నారాయణమూర్తి.
గొల్లపూలు

II శుద్ధిసభ ఏలూరు.

అయ్యో, ఈ సభను గురించి ప్రకాశక పత్రికలో “నగరా” యను పేరుతో ఎడలో కొన్ని సంగతులను ప్రచురించినారు. అందు ఈ మందిరము లేనేలేదని వ్రాయుట అతిసాహసము. ఈ సభాసభ్యులు ఆరునెలల క్రిందటనే నాకీ మందిరమును చూపించియున్నారు. ఇప్పుడు నేను కార్యాధిపై యేలూరు వచ్చియుండి ఈ మందిర మున్నచోటికి వెళ్లి అచ్చటి కులపెద్దలను ఇతరులను వాకిలు చేసితిని. పత్రికలోని విజ్ఞాపన విషయములకును మీరు చెప్పిన యంశములకును భేదముగలదు. ఈపంచముల కట్టు యంత్రములను పరివారలను చూచితిని. 8 నెలల పూర్వమే ఒక పంచము విద్యార్థిచేత నేను కొన్ని దుస్తులను కట్టించుకొన్నాను. ఆ పరిశ్రమ చక్కగా నున్నది. వీరి యభివృద్ధి చూడగా నాకు పరమానందమైనది. పంచము సేవకై నిరంతరము పాటుపడు చింతా శేషయ్య రాయుడు గంగయ్య గార్లతో అనేక పగ్యాయములు వారి సంఘ విషయములను ఇతర విషయములను మాటలాడియున్నారు. చింతా శేషయ్య గారి పరిచయము పడేదెప్పుడో నాకు గలదు. ఈ సంఘాభివృద్ధికి వెల్లెంకి కృష్ణమూర్తిగారు పాటుపడుచుండుటయు చాల విధముల మీరికి చేయూతగా నుండుటయు గూడ నాలు గేండ్లనుండి యుజుగుదురు. ఈ శుద్ధిసభ యా మందిరము ఇత్యాదులు బ్రాహ్మణేతరులను వెంటబెట్టుకొని యాడు బ్రాహ్మణ కపట నాటకము కాదు. ఈ మందిరము ఏలూరు కాలవ యొడ్డుననున్న పంచము పల్లెయందు పిల్లకాలవ నంటి యున్నది.

మంగిపూడి వేంకటశర్మ.

III రామమూర్తిగారి లేఖ.

అయ్యో, 25-10-17 తేదీని ఆంధ్రపత్రికయందు 2-వ పేజీలో రామచంద్రపుర వార్తలు అని వ్రాసినట్టి కయందు నేను రామ

చంద్రపురమందు జాతీయోద్యమమును గూర్చి యిచ్చిన ఉపన్యాసమందు ‘బ్రాహ్మణో యమదేవతా’ అంటినని వ్రాసిన సంగతినిచూచి మిక్కిలి విచారించితిని.

సదరు విలేఖరి తాను వినినట్లు వ్రాసెనుగాని తాను ఉపన్యాసమునకు స్వయముగవచ్చియున్నయెడల తాను వ్రాయునది యింకొకరీతిగా నుండును. ఈయన నన్ను స్వయముగ తెలిసికొని కృతపరిచయుడై యున్నను, నేను చెప్పిన సందర్భమును తాను గ్రహించియైన నున్నయెడల యిట్లు వ్రాయకుండును. ఈ సందర్భమున మీచదువరులకు నా అభిప్రాయమును వెల్లడి పుచ్చుటకు ఈ క్రింది అంశములను వ్రాయుచున్నాను. నాకు బ్రాహ్మణుల యెడల పూర్వభక్తి, ప్రేమ, గౌరవము కలదు. బ్రాహ్మణులు వ్యాస, దుర్వాస, పతంజలి, వసిష్ఠ, గౌతమిది మహాత్ముల సంతతివారని ఎరుగుదును. బ్రాహ్మణాచార్య, అశ్వధామ, కృపాచార్య, ఖడ్గతిక్తన, చాణక్యది వీరాగ్రేసరుల సంతతి అని కూడ ఎరుగుదును. తిక్కన సోమయాజి, అలసాని పెద్దన్న, అడిదం నూరకవి మొదలగు మహాకవుల సంతతియనియు తెలుసును. విద్యయను శబ్దముకు బ్రాహ్మణుల గృహమే పుట్టినిల్లని యెరుగుదును. బ్రాహ్మణుల యందు విద్యనుబట్టి మహాత్ముడుటనుబట్టియే శ్రీ కృష్ణుడు భగవద్దే 2వ అధ్యాయములో 46 వ శ్లోకమందు ఇట్లు నెల విచ్చి యున్నారు. “యావాన్త ఉదపానే సర్వకేసంపుత్రో దకే తావాన్ సర్వేషా వేదేషు బ్రాహ్మణస్య విజానతః.” దీని తాత్పర్య మేమన జ్ఞానియగు బ్రాహ్మణునకు వేదములు జల మయ ను గు ప్రదేశ మం దుండు చెరువునంటికట. ఇందులను బట్టిమాడ బ్రాహ్మణులు పూర్వకాలము నందు యెట్టిచూపామగలవారో విశదమగుచున్నది. అట్టిబ్రాహ్మణ నుహిమగల భారతవర్షమందు నేను జన్మించి ఖండారతరము లకు బోయి ఆచట రాజాజులచే సన్మానమునుపొంది ఆనేతు హిమాచలమువరకున్న హిందువులందరచే కలియుగ భీమనేను డనని బిరుదు వహించియున్న నాశక్తిని నేను పరీక్షించుకొన్నచో పూర్వయందు బ్రాహ్మణులకున్న శక్తిలో సహస్రాంశ మయిన కాదని యెరుగుదును. అట్టిచూపగల బ్రాహ్మణ సంతతి తమ పూర్వులమహత్తులో సహస్రాంశ మయిన పొందుటకు ప్రయత్నింపక కేవల కుక్షింభులు, స్వలాభాపేక్షాపరులు, దుర్వ్యసనాపరులు, బ్రాహ్మణ సంతతియందు జన్మించుటచూచి జాలిలిగి ప్రేమతో లోకములోని పాడుపు సామెతగానున్న బ్రాహ్మణో యమదేవతా గారు యమదేవతా యను శబ్దమును స్థిరపరచువని బ్రాహ్మణసోదరులను వాచ్చు రించితి నేగాని నిందించుటలేదు. ఇప్పుడు నేను ఏనుగునెత్తుట, మోటారుబండ్ల నాపుట మొదలగు కార్యములకు ఆది బ్రాహ్మణుల మొదటి జ్ఞానమే. అట్టివారు నారు గురువులు. గురు పుత్రులను నేను నిందింపనుగాని గద్దించియైన వారిని సరియైన మార్గ మందుండు మరుట నావిధి. ఇంతేగాక ప్రస్తుతావస్థను బట్టి బ్రాహ్మణులొకవేళ హూణవిద్య సభ్యునించినను, తమ మాతృభాషను పూర్వాచారములను బొత్తిగా విడిచివెట్టుట కంటే, అట్టి విద్యలసభ్యునిలోనికి దెచ్చి తామవలంబించుట యు, ఇతరు లవలంబించునట్లు చేయుటకు చేసినయెడల బంగారమునకు వెలిగారమునలే మన పూర్వాచారములు మన లకు వన్నెదెచ్చి దేశము త్వరలో నభివృద్ధి జెందగలదను నమ్మకముతో తమ ఆచారములను విడిచినవారిని గురించి నేనేమైన ఒకవేళ అనియున్నను ద్వేషబుద్ధితో అనినది కాదని తెలిసికొన గోరెదను. ఇట్లు నా అభిప్రాయములను ఆపార్థము చేసి ముందుగా పత్రికలకు వ్రాయుట కంటే నాకే వ్రాసి నాఅభిప్రాయమును కనుగొని తమ సోదరులకు తెలియ పరచినచో మిక్కిలి బాగుండును. రాజభక్తియు, దేశసేవయు నాయోద్యమములని మీచదువరు తెల్లరును తెలిసికొందురు గాక! దైవభక్తియు, దేశభక్తియు, బ్రాహ్మణ భక్తియు, నానిత్యకృత్యములలో మొదటి రని నే నెల్లరకు యిందు మూలముగా తెలియ పరచుచున్నాను. కావున విలేఖరి తన దురభిప్రాయమును మార్చుకొనును గాక.

కోడి రామమూర్తి
విజయనగరము.

IV

అవసరోత్రరాంధ్ర బ్రహ్మణేతర సభ సకాశ్రీయమా?

అయ్యో, పైసభ ఈ నెల 11వ తేదీని జరుగనున్నదనియు అందుకు రా! కూర్మా వెంకటరెడ్డి నాయుడుగారు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులనియు రా! బి.పి. త్యాగరాయశెట్టిగారు సభా

ధ్యక్షులనియు ఈ సభకు గొప్ప సన్మానసంఘము కలదనియు పత్రికలలో చదివియున్నాము. మరియు నాకును నామిత్రుల నేతులకును ఆహ్వానసంఘములో చేరుడనియు అట్లు చేరుట కిష్టము లేనచో వెంటనే తెలుపవలసినదనియు అట్లు తెలుపక ఈ పేక్షాభావము వహించినను అంగీకారముగా నెంచి వారిని ఆహ్వానసంఘములో సభ్యులనుగా జేర్చుకొనెదమనియు వ్రాసియున్నారు. వారు వ్రాసినప్రకారము మే మందరము ఆహ్వానసంఘ సభ్యుల మే యయి యున్నాము. మావిధిని మేము నిర్వహించుటకు మాకెట్టి యవకాశము కలుగజేసి ఈసభను జరుపుట కేగ్గాటును దెలిపి మాత్రాగీ కారము నేమాత్రమును పొందలేదు. ఆహ్వాన సంఘనిర్మాణము పూర్తియైన పిదప ఆహ్వానసంఘ సభ్యులకు అందరికి నోటీసులు పంపి సమావేశపరచి మీటింగు ఎక్కడ ఎప్పుడు ఎవరి యాధిపత్యము క్రింద చేయవలెను సభ కరదెంచు ప్రతి నిధులకు యేయేసదుపాయములకు ఏయేవిధముగ చేయవలెను అనువిషయములను, ఆహ్వానసంఘ సభ్యులు యోచించితిర్యా నింపవలసియున్నది. కాని యీ జరుగబోవు సభానిర్మాణము మాత్రము అట్లు జరుగలేదు. మేముఆహ్వానసంఘ సభ్యులమైనను ఈ సభజరుగు కాల నిర్మాణముగాని స్థలనిర్మాణముగాని ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుని సభాధ్యక్షుని యెన్నికలోగాని మాయాభిప్రాయ మెంత మాత్రము తీసికొనలేదు. కారణము దూరాహ్వానము. ఇట్లు సాహసించుటకు కారణమేమో తెలియదు. ఇట్టి నిరంకుశాధికారము నేల మీరు వహించవలెనో తెలియకున్నది. ఆహ్వాన సంఘములో చేరిన మాఅభిప్రాయములతో నిమిత్తము లేదనియో లేక వారి యభిప్రాయములతో మే మేకీభవింపక పోమనియో సాహసించి సభా నిర్మాణమును గావించిన వారలే పయి విషయముల నన్నిటిని నిరంకుశముగ స్థిర పరచి పత్రికలకు వ్రాసియుండుట చూచితిమి. అంతవరకు మా కీ విషయమే తెలియదు. పోనీ ఫలూని వారిని ఆహ్వాన సంఘము నకును ఫలూని వారిని సభకును అధ్యక్షులుగ నియమింపబోవుచున్నాము కాన మీ రందరంగీకరింతురని నమ్ముచున్నామని మామూలు మర్యాద కొరకయినను తెలుపక పోవుటకన్న విచారకర మయినట్టియు నిరంకుశ మయినట్టియు విషయ ముండదు. ఈ చర్య సకాశ్రీయమా?

ఇదిగాక యీ వజ్రుండలములయందు గల బ్రాహ్మణేతరులలో ఒక వెయ్యి మందికి మాత్రమే ప్రతినిధి టిక్కెట్టును పంపితిమని వాగ్దాపత్రికలలో వ్రాసియున్నారు. ఈ వెయ్యిమంది ప్రతినిధులను మాఆహ్వాన సంఘమువారే యెన్నుకొనినట్లు స్పష్టమగుచున్నది. ప్రతినిధుల వెన్నుకొనుట అనగా ఆ యాజ్ఞలలో గల వివిధకాఖలలోని వారు తమతమ గ్రామములయందు మీటింగులను చేసికొని తమకు గానుఫలూనాఫలూనా వారిని ప్రతినిధులుగ పంపుచున్నచుని తెలిపినచో అట్లు పంపబడిన వారు ప్రతినిధు లగుదురుగాని. కార్యదర్శులే తమకు తోచినవారందరు ప్రతినిధులని టిక్కెట్టు పంపి తమ యిష్టము వచ్చినవారిని సభకు రావించుకొనుట తక్కినవాని గారింపకుండుట సభవారి లక్షణము కాదు. క్రమపద్ధతియును కాదు. ఇట్టిచర్య సకాశ్రీయమా?

మరియు యీ ఆరుజిల్లాలలో వారుగాక మిగతజిల్లాలలోనివారు సభకు ప్రేక్షకులుగా దయచే నువచ్చునట. వారు బ్రాహ్మణులలో బ్రాహ్మణేతరులలో తెలియదు. ప్రేక్షకులుగా నుండుటకు అర్హులగువారు యీ ఆరు జిల్లాలలో లేరనియో వీరి యభిప్రాయము. ఇది యెవరితో యోచించి వ్రాసినవారో యో తెలియకున్నది. ఇది సకాశ్రీయమేనా?

ఇట్టిలోపము తెన్నినో యీ కార్యదర్శులు గావించినవిగలవు. గ్రంథ విస్తరభీతిచే ఈ లోపములను మాత్రము కనపర్చినాము.

మాగంటి శీతయ్య
కానూరు వెంకటదాసయ్య

తిక్కన విద్యులయము, గుంటూరు:— ఈ విద్యా నిలయముకొరకు ఈ సంవత్సరము దసరాలో ఈ గ్రామమున అయిన వనూలు రు 24-3-9 లను మాకు దయతో గుసంగిన యీ పురజనులకు నేను విద్యానిలయము పత్రమున వంద నము లర్పించుచున్నాను. ఈ పురమం దున్న హిందూనాటక సమాజమును ఒక సంవత్సరమునకు గుత్తకు తీసికొన్న ముప్పవరపు రామారావు పంతులు గారు ఆ సమాజము పత్రమున ప్రదర్శించు నాటకములకు వచ్చు వనూలులో నూటికి రూపాయ చొప్పున మా నిలయమునకు ఇచ్చుచున్నందులకు వారికి మే మందరము వందనశీలము లర్పించుచున్నాము. కార్యదర్శి.

సుందరము ! స్వదేశీయము !! ఉపయోగము !!!

అందమైన 1918 క్యాలండరు

జనవరి 31- తేదీలోపు అమృతాంజనము డిపోజిట్ రూ. 5 ల మందును నొకేసారి గొనువారలకు ఒక క్యాలండరు ఉచితముగ పంపబడును.

ఇతరులకు క్యాలండరు 1-కి వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-5-0.

కొలది ప్రతులుమాత్రమే ముద్రింపబడినవి. ఆకాశంగము గలగతుండుటకు త్వరపడుట యుక్తము.

తామరలైలము	పండ్లపాడి	మోహినిలైలము
డబ్బీ 1-కి 0-6-0	డబ్బీ 1-కి 0-2-0	సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధపథము

చక్కని డబ్బీతో వెల్లెడూ. 0-8-0 ; డబ్బీ 1-కి రూ. 5-4-0.

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము. అన్ని చోట్లలో విక్రయింపబడుచున్నది.

అమృతాంజనం డిపో,

109, ఫ్రేడిరోడ్డు, బొంబాయి.

6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

అపరిమిత రక్తమువలన జనించు బాధ్యులకు కీరీటుమంటి మందు. కురుపులను, మచ్చలను, గండమాలలను ఉండ్రును, ప్రాతశోధ్యులను అన్ని విధములవలన గలగతు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన క్షుభ్రకారిణి (28)

వనోపధిసారసపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. కీరీటుమంటి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును, కాల్సంబంధమును, శోషణలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. కీరీటారోగ్యమును గలగతును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 టాన్సుల బుడ్డిలో అమ్మబడును.

ప్రాప్తిటరు:— పి. డి. సావంత్. 144, ఫననవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi. No. 144. No 2, BOMBAY.

వికభాషాలిపి ప్రశంస

ఇది తెలుగులో అపూర్వము విరచితము
రూ 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్ర నర్తకశాళాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే
రూ 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రనర్తకశాళాలయము, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

మోసపోకుడు

తుప్పుపట్టినీయకుండ చేయురంగులను తక్కువధరలకు కొని మాసపోకుడు. అట్లు తుప్పుపట్టకుండ చేయునది యొక్కటియే.

వెయిలెన్ డవ్ అండు కంపెనీవారి "బిటు మాస్టిక్ సొల్యూషన్."

Wailles Dove & Company's "Bitumastic Solution."

దీనిని వంటెలకు కప్పులకును నువయోగించుటకు ప్రపంచమందంతట చాల మంచిది. దీనిని సాధారణముగా రైలువే కంపెనీలును మ్యునిసిపల్ కార్పొరేషన్లు వర్కులకు వర్కులకు బొగ్గుగనులవారు లోహగనులవారు ప్రపంచమందంతట ఎక్కడ చూచినను వాడుచుందురు. రాలిపోవుటగాని పగిలిపోవుటగాని యుండదు.

వెల రూ. 56-0-0

సోల్ ఏంజల్లు:—ది సోల్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్స్, లిమిటెడ్.

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వర్కుస్,

తపాలపెట్టె నెం. 553 రు,

389

మదరాసు

(వై కామోజివ్ గోరునప్పుడు ఈ ప్రతిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము.

సంగీత సుధాంబుధి.

ఇందు సంగీత లక్షణములును, ప్రథమాభ్యాస పద్ధతులును, వాడుకయందున్న అనేక రాగములకు ఆరోహణాది క్రమములును, తాగయ్య, దీక్షితులు, శామాశాస్త్రులు, ఘనం సీసయ్య, కున్నకుడి కృష్ణయ్య, శుబ్రహ్మణ్యయ్య, గోవింద సామయ్య, గర్భపురి వాసులు, పురందరవిఠలు, వారాహణతిరులు, తరంగంబాడి పంచనాదయ్య, సదాశివరావు మొదలగు సుమారు 35 పూర్వప్రసిద్ధ వాగ్గేయకారక విరచితంబులైన వర్ణములు, కీర్తనలు, జావళ్లు మొదలగునవియును, తత్కాల రుచ్యమైన హిందుస్థానీలు, పార్సీలు, యింగ్లీషునోట్లు, తిల్లానా మొదలగు (Delicious Miscellany) లలిత మిత్రములును, స్వర తాళములతో అందరికీ సులభముగ గ్రాహ్యమగునటుల వ్రాయబడియున్నవి. ఇందు పీఠ, హార్మోనియం చక్రపటుములతో యున్నవి.

మంచి గేను కాగితములో ముద్రితమై మేలు బైండు చేయబడినది. ... వెల రూ 8-0-0.

యం. ఆది అండు కంపెనీ,

(911) 39, చిన్నతంబివీధి, మదరాసు.

అత్యద్భుతమైన జోస్యము

మీ జననకాలమును తేదీనిగాని లేక మీ వయస్సును నక్షత్రముగాని లేక మీరు జాబును వాగ్మయజేశను గాని తెలియజేయును. మీ జీవితఫలములు సంపూర్ణముగ ఒక సంవత్సరమునకు తెలుపబడును. ఇందులకుగాను మీ రొకరూపాయిని మాకు పంపవలెను. మా జోస్యముయొక్క శ్రేష్ఠతను గూర్చి కుంభకోణములో హైకోర్టువేరీలుగనున్న టి. కే. శివరామయ్యరు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారిట్లు వాగ్మయజున్నారు:—
మీరు చెప్పిన భవిష్యత్తు అత్యద్భుతముగ ఈ సంవత్సరమునకు ఇనుమంతయు విరుద్ధములేకుండగ నిజమైన దృష్టాంతము నిచ్చినది.

దీ కలింగ అస్సోసియేషన్లు బ్యూరో
902 చోడవరము, విశాఖపట్టణముజిల్లా.

కారణంబు:—ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము. సంఘదురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు కావలసినది. అందరు జనినీతీగలయును. రూ 0-4-0 పోస్టేజి వెలు. ఆంధ్రప్రతికాకార్యాలయము, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

అమృతార్ణవ అవలేహ్యము.

ఈ లేహ్యము రక్తమును శుద్ధిచేసి బలమును కలిగించి శాశ్వతముఖము నొసంగును. 219
ఆరోగ్యమును కలుగ జేసి ఆయుర్వృద్ధిని యిచ్చించును. ప్రస్తుతము శాకభక్షణము అను పుస్తకమునకు వ్రాసిన తపాల ఖర్చు లేకయే ఉచితముగా పంపెదము. వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవింద్, ఆతంకనిగ్రామ జంషెడాలయం, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ఆత్మజ్ఞానా

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మనితీ. జయ్యముల సద్భావమును గుఠించిన శాస్త్రీయ చర్చ గ్రంథకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి.ఏ. చిన్నవైఖా చక్కనిగ్రంథము రూ. 0-8-0. మేనేజరు, ఆంధ్రప్రతికా కార్యాలయము పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు.

పరమరహస్యము

అమృతమును దీక్షిత్తువునకు. 256 పేజీలు క్యాలికోలైండు 1-8-0 చందా రూ 1-0-0. నూత్రమే ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథనిలయము:— (928) నిడదవోలు, కృష్ణాజిల్లా.

<p>మలబద్ధమునకు మంచిమందు.</p> <p>క రో లా.</p> <p>వాస్తవము. దిగుబడేను, నవపూర్వము, పురితేపుగాను, భేనులు గావు, దినుము కాతగిన కాల ప్రవృత్తి సునాయాసము గ అయ్యేలాగున బద్ధ శోధన గావించును.</p> <p>1 పాసు, 1 పాసు నీనాలు నీనా 1-కి వెల రూ. 2-8-0, 4-0-0.</p>	<p>ప్రే జరు గా రి లీవరు టానిక్.</p> <p>తైత్త్యమునకు మంచిమందు. రోగులకు సంభవించు తల రోమికి అజీర్తికి, చెడిన కార్యముల గలుగు బాధలకును, అలవలకును, ఆకలిబాధకును, వికాసవిహీనతకును అరోచిత కును, తల తిరుగుటకును, విసుగునకును, అజీర్ణ భేదికినిమంచిది.</p> <p>నీనా వెల రూ. 1-8-0.</p>	<p>కుల్ హ ట్టి.</p> <p>ఎరువుగా నున్నను నెరసి నను వెంట్రుకలను తడిగిమే మినమినలాడు నలుపుగా గాని గోధుమరంగుగా గాని మార్చ గలదు. స దో ష లి త ము శాశ్వతము.</p> <p>ఈ సాల్వూషన్ టై పెట్టె 1-కి రూ. 2-0-0.</p>
--	---	--

W. E. SMITH & Co., Ltd డబ్లియు. ఇ. స్మిత్ అండుకో.,
Pharmaceutical Chemists & (లిమిటెడ్)
Druggists, Mount Road, మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు
MADRAS. మదరాసు.

మందులు గోరునప్పుడు యీవత్రిక వేరునుదాహరించ గోరెదము 368

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ 619
1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా యియ్యబడును. అట్లు నిరూపించినచో కోర్టుమాలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్యములోనే ధాతునష్టము కలిగినవారికి హృదయకోశము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించును. ఈసాలామిసిరి మురబ్బ నేదించినయెడల అట్టి దుఃఖము లోలకి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిర కాలము సుఖముగ జీవించును.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వప్నస్థితిము మానును, ధాతు పుష్కలముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమాత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును. రక్తము వృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలా మిసిరికనునది ఒకజాతిపండు ఇదికాబూర్, కాంధహార్ శేతములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు ఈపండును విశేషముగా తినుటవలన మనవేళ్ళు 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆశేతమున ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బను నేదించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2-8 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

అనుపానవత్రిక పార్కులతో పంపబడును.

ఈ టులాలు డబ్బీవెల రూ. 2-0-0. తరలభర్తు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు.
డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవస్థ్యరోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

“ఆమెకో కో” యంత్రములు క్రూడ్ పెట్రోలుతో నడుపబడును.

ఈ యంత్రము నడపుటను నీపిల్లవాడు అయిదునిముసములలో నేర్చుకొనగలడు. చిన్న యంత్ర సహాయము గావలసినవారికొరకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయింపబడినది. పంపులను, రంపపు యంత్రములను, బియ్యపుమరలను సోడా ఫేక్టరీలను, అచ్చయంత్రములను మొదలగు నానావిధ యంత్రములను అద్భుతముగ నడపగలదు.

వెల అతిసులభము, పనిచేయించుట కగు వ్యయములును చాల తక్కువ. 1½ మొదలు 6 బి. హెచ్. పి. వరకు రకమువారిగా మా వద్ద స్టాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును. వెలలు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దయచేసి మా కిట్లు వ్రాయుడు.

బెస్టు అండు కంపెనీ లిమిటెడ్డు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,
పోస్టుబాకు నెం. 63 మదరాసు.

327

హనుమాన్ బోరక్కు సబ్బు.

దీనియందు గంజీవి తుల్యములగు వస్తువులు చేరియున్నవి. చెల్లిగం బంధమును పుండ్లు, దు రద, గజ్జి, పొడలు మొ దలగు సర్వ వ్యాధులు అత్యాశ్చర్యముగా బా గగును. చర్మమునకు మృదుత్వమును, ననువును, నాణేమును యిచ్చును. అన్నిచోట్లను క్రయమునకు దొరకును. ప్రతిబిళ్లవై మా హనుమాన్ గుర్తు జాగ్రత్తగా గమనింపును. (751)
రంగనాథం శ్రేష్ఠి అండు బ్రదర్సు, మదరాసు.

ఆంగ్లేయ వైద్యయోగ చంద్రిక.

తెనుగుభాషలో రచింపబడినది.

గ్రంథకర్త: డాక్టరు వి. గోపాలకృష్ణగారు యం. డి. ఇందు నాలుగువందల ప్రక్రియలు గలవు. శ్రీ పురుషోత్తమ ఈ గ్రంథము చూచినచో వా రంకట వారే వైద్యము చేసు కొనగలరు. వెల రూ. 1-4-0

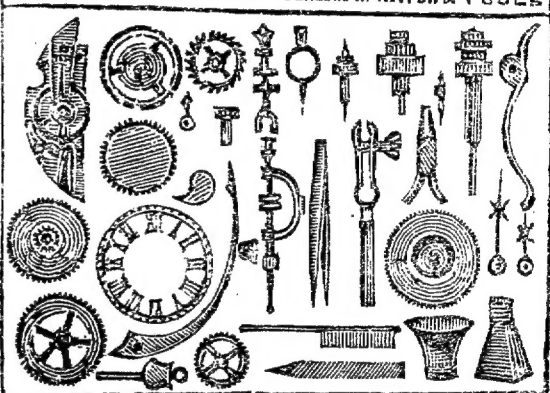
2. త్రైవిధియందు ఫీసు ఆను విషమ జ్వరము. ఇది ఇంగ్లీషుభాషలో చక్కగా వ్రాయబడినది. గ్రంథకర్త డాక్టరు వి. గోపాలకృష్ణగారు, యం. డి. వెల రూ. 1-0-0

3. సరస్వతి సమానులగు పులగుర్ లక్ష్మీనరసమాంబగా రిచే వ్రాయబడిన స్వరములుగల మంగళహారతుల శేతము. యీ గ్రంథము ప్రతి శ్రీ చేతులో నుండవలసిది. ప్రతి కుభకా ర్యమునకు దానిలో పాటలు అకశ్యము. వెల రూ. 0.8-0

ఇవి ప్రతి పుస్తక సాఫల్యము దొరకును. 750
ఉ. లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి బి. ఎ., రుక్మిణీమ్. కాకినాడ.

క్యాటలాగు
ఉచితముగా పంపబడును.

TOHFAFROSH WATCH CO. DEALERS IN WATCH MATERIALS

TOHFAFROSH WATCH & Co.,
Dealers in Watches Materials, Tools
BHENDI BAZAAR, Post No. 9, BOMBAY.
(881) ఉత్తరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలయును.

లింగంలతో విజ్ఞాన చంద్రికా బుక్కుడిపో,
మాంటు రోడ్, మదరాసు.

ఇక్కడ తెలుగు పుస్తకము లన్నియు న్యాకుమైన వెలకుదొరుకును. క్యాటలాగు ఉచితము.
డాక్టరు. ఆచంట-లక్ష్మీవతి, బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం. (946) మేనేజరు.

Hope for the Hopeless!
SANTI OIL
TO BE USED EXTERNALLY

It speedily and permanently cures nervous debility, etc. No mark nor irritation. Absolutely safe and agreeably flavoured.
Correspondence strictly confidential.
Particulars Free.
The HEALTH HOME, Samta, Bengal.
Please mention this paper when writing to us.

Encourage Swadeshi Industries
BY
Buying Swadeshi Goods
ANDHRA KNITTING FACTORY,
220, CHINA BAZAAR ST. MADRAS.
Socks and Stockings in different colours and sizes can be had at moderate rates.
Trial orders Solicited.
805